

KOMMUNE KUJALLEQ'S AFFALDSPLAN 2020-2031

INDHOLD

Indhold.....	1
Bilag	3
1 Forord.....	4
2 Indledning	5
2.1 Lovgivningsmæssige rammer m.m.....	5
2.2 Affaldsplanens opbygning	5
2.3 Gennemgående principper	5
2.4 Plancyklus.....	8
3 Affaldsplan 2016-2027 og status på affaldsområdet	9
3.1 Status på affaldsområdet	9
3.2 Evaluering af affaldsplan 2016-2027	10
4 Politiske målsætninger 2020-2031.....	11
4.1 Kommuneplan 2017-2028.....	11
4.2 Evaluering af målsætninger og projekter i Affaldsplan 2016-2027	11
4.3 Udkast til nationale affaldshandlingsplan for 2019-2031	12
4.4 Visioner og målsætninger for 2020-2031.....	13
5 Mål 1: En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder	14
5.1 Borgerinddragelse ved nye initiativer på affaldsområdet.....	14
5.2 Let adgang til affaldsinformation for borgere og virksomheder	14
5.3 Fokus på affaldsinformation til børn og unge	14
6 Mål 2: Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse	15
6.1 Let adgang til bortskaffelse af genanvendeligt og farligt affald	15
6.2 Udsortering og kompostering af organisk affald.....	16
6.3 Direkte genbrug.....	16
6.4 Bæredygtige og grønne indkøb.....	16
6.5 Fokus på renholdelsesindsatsen	17
7 Mål 3: Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger	18
7.1 Komprimerings-/transportløsninger i bygderne	18
7.2 Komprimerings-/transportløsning i Qaqortoq	19
7.3 Information om affaldssortering ved transport	19
7.4 Nedlæggelse af bygdeforbrændingsanlæg	19
7.5 Nedlæggelse af forbrændingsanlægget i Qaqortoq.....	19
8 Mål 4: ModtageFaciliteter for behandling af affald	20
8.1 Etablering af modtagefaciliteter for modtagelse og behandling af affald	20

8.2	Oprydning og nedlukning af dumpe.....	22
8.3	Etablering af kontrollerede deponier.....	22
8.4	Udlicitering af affaldshåndtering.....	23
9	Mål 5: En styrkelse af planlægning, administration og drift	24
9.1	Større gennemsigtighed i affaldsøkonomien	24
9.2	Bedre overblik over affaldsstrømmene.....	24
9.3	Uddannelse af affaldspersonale.....	25
10	Affaldsplanens økonomiske konsekvenser	26
10.1	Affaldsplan 2020-2031 - Investeringsbehov.....	26
10.2	Gruppe A – Eksisterende driftsbudgetter	27
10.3	Gruppe B – Investeringsbehov < 500.000 kr.	28
10.4	Gruppe C – Investeringsbehov 500.00 – 5 mio. kr.	28
10.5	Gruppe D – Investeringsbehov > 5 mio. kr.	29
11	Implementering og tidsplan	30
11.1	Forankring og proces.....	30

BILAG

Bilag 1	Affaldskortlægning og datagrundlag
	Demografisk udvikling
	Økonomisk status på affaldsområdet 2016-2019
Bilag 2	Evaluering af Affaldsplan 2016-2027

1 FORORD

Vi er stolte af vores region, som udgør den grønneste og efter vores opfattelse skønneste del af Grønland. Vi elsker de store åbne græsarealer, hvor fårene græsser, de smukke fjelde, de naturlige kilder, dybe fjorde og åbent hav samt indlandsisen med dens imponerende gletchere.

Vi viser gerne vores skønne del af Grønland frem for de turister, som hvert år gæster vores region. Vi ønsker at naturen skal være til glæde og gavn for både turisterne og vores egne borgere, fangere, fiskere og fåreholdere. Vi skal derfor arbejde på, at vores byer, bygder og natur ikke skæmmes af henkastet affald, og vi skal sikre, at der findes faciliteter til at kunne håndtere affaldet på en miljø- og sundhedsmæssigt forsvarlig måde.

Siden præsentationen af Kommune Kujalleqs første affaldsplan tilbage i 2015 er vi kommet et stykke af vejen og tiden er nu inde til at præsentere kommunens affaldsplan for årene 2020-2031, som fastlægger ambitiøse men realistiske målsætninger for affaldsområdet for de kommende 12 år.

Det overordnede mål med den kommunale affaldsplanlægning er fortsat at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, is og fjeld gennem en miljø- og sundhedsmæssig forsvarlig affaldshåndtering.

En stor del af fokus har i de forgangne 4 år været rettet mod fastlæggelsen af en forbrændingsstrategi, oprydning og forbedret drift på vores dumpe samt sikring af et serviceløft inden for den kommunale affaldshåndtering.

I de kommende år skal der selvfølgelig stadig arbejdes videre med disse fokusområder, men vi vil samtidig også sætte yderligere fokus på affaldsminimering og udnyttelse af ressourcerne i affaldet gennem øget genbrug og genanvendelse, sådan at den affaldsmængde, der er tilbage til slutdeponering/bortskaffelse, reduceres.

Vi vil derfor arbejde for:

- En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder
- Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse
- Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger
- Modtagefaciliteter for behandling af affald
- En styrkelse af planlægning, administration og drift

Jeg vil opfordre alle indbyggere i Kommune Kujalleq til at bidrage til, at de målsætninger og indsatsområder, der er indeholdt i denne affaldsplan, realiseres til glæde og gavn for alle indbyggere i kommunen.

Affaldsplanen 2020-2031 beskriver de indsatsområder, som der vil blive arbejdet målrettet på at implementere i de kommende år. Vi håber, alle borgere og virksomheder vil støtte op om implementeringen af de mange gode tiltag, der er indeholdt i planen. Samtidig er det håbet, at affaldsplanen vil være startskuddet til en god debat og som vil skabe opmærksomhed omkring, hvordan vi hver især kan bidrage til en bæredygtig affaldshåndtering i vores kommune.

I inviteres alle til fortsat at komme med jeres forslag og ønsker til den fremtidige affaldshåndtering.

QUJANAQ

Kiista P. Isaksen

Borgmester

2 INDLEDNING

2.1 LOVGIVNINGSMÆSSIGE RAMMER M.M.

Inatsisartutlov nr. 9 af 22. november 2011 om beskyttelse af miljøet fastlægger, at alle kommuner skal udarbejde en kommunal affaldsplan, som skal indeholde en affaldskortlægning samt en affaldsmålsætnings- og planlægningsdel.

Den kommunale affaldsplan skal være i overensstemmelse med den overordnede nationale affaldshandlingsplan.

Affaldsplanens målsætnings- og planlægningsdel, der skal vedrøre de følgende 12 års affaldshåndtering, opdeles i en 4-årig planperiode fra 2020 til 2023 og en 8-årig perspektivperiode fra 2024-2031.

For planperioden vil der være en forholdsvis detaljeret planlægning af hvilke tiltag/projekter, der igangsættes og hvornår de gennemføres. Nogle af projekterne vil fortsætte ind i perspektivperioden, og der vil være projekter, som først planlægges gennemført i perspektivperioden. Der udarbejdes ikke detaljerede planer for tiltag/projekter, der igangsættes i perspektivperioden.

Ved afslutningen af planperioden vil der blive gennemført en evaluering, som skal danne grundlag for en revidering af affaldsplanen, hvor der foretages planlægning af en ny fireårig planperiode.

2.2 AFFALDSPLANENS OPBYGNING

Den første del af affaldsplanen indeholder en gennemgang af de lovgivningsmæssige rammer for den kommunale affaldsplanlægning, de gennemgående principper, der er lagt til grund for den kommunale affaldsplanlægning samt affaldsplanens plancyklus.

Herefter følger der et kort resumé af den statusbeskrivelse for affaldsområdet, der er indeholdt i bilag 1 og et tilsvarende resumé af bilag 2, der indeholder en evaluering af Affaldsplan 2016-2027.

I affaldsplanens anden del præsenteres de politiske visioner og målsætninger for affaldsområdet.

De politiske målsætninger konkretiseres efterfølgende i en række forskellige indsatsområder, der skal medvirke til, at kommunen når i mål i forhold til de fastlagte målsætninger. Indsatsområderne har en overordnet status og kan i praksis udmøntes i flere konkrete projekter.

Affaldsplanen indeholder til sidst en beskrivelse af affaldsplanens økonomiske konsekvenser samt en plan for implementeringen af de forskellige indsatsområder.

2.3 GENNEMGÅENDE PRINCIPPER

Kommune Kujalleq har valgt en række principper og internationale målsætninger, der skal være gennemgående og bærende for affaldsplanlægningen i kommunen. Disse er kort gennemgået i dette afsnit.

2.3.1 AFFALDSHIERARKIET

Affaldshierarkiet anvendes ofte som et prioriteringsværktøj inden for affaldsplanlægning og -behandling. I korthed går det ud på, at man vælger en behandlingsmåde, der ligger så højt som muligt i hierarkiet, så man opnår det bedst mulige miljømæssige resultat.

Affaldshierarkiet er opbygget i følgende trin:

1. **Affaldsforebyggelse** er at undgå at skabe affald. Dette kan f.eks. gøres ved at mindske spild i produktionsprocesser og husstande, herunder brugen af emballage samt ved at reducere indholdet af problematiske stoffer i produkter. Direkte genbrug af produkter uden forarbejdning skaber heller ikke affald.

2. **Forberedelse til genbrug** er, når produkter forberedes (kontrol, rengøring eller reparation), således at de kan genbruges uden anden forbehandling. Genbrug er, når produkter bruges igen til samme formål, som de var udformet til.
3. **Genanvendelse** er, når affaldsmaterialer i neddelte og forarbejdede form enten bruges ved fremstilling af samme type produkter som de oprindelige, eller til helt andre produkter.
4. **Anden nyttiggørelse** er, når affaldet erstatter andre materialer. Ofte bliver der skelnet mellem følgende to former for nyttiggørelse:
  - Affaldet nyttiggøres som erstatningsmateriale for f.eks. jord, sten- og grusmaterialer o.l.
  - Forbrænding af affald med energiudnyttelse, hvor affaldet erstatter andre former for brændsel.
5. **Bortskaffelse** er, når affaldet enten forbrændes uden energiudnyttelse eller deponeres på losseplads, og affaldet dermed ikke opfylder et nyttigt formål.

2.3.2 KILDESORTERINGSPRINCIPPET

Kildesorteringsprincippet indebærer, at affaldet sorteres, der hvor det produceres, hvilket forbedrer mulighederne for en målrettet behandling og bortskaffelse.

Kildesorteringssystemer vil typisk blive etableret med henblik på at øge muligheden genbrug/genanvendelse af materialer i affaldet (glas, metal, papir m.m.), eller for at minimere risikoen for sundheds- og miljøeffekter af fejlbehandlet affald (kemikalier og andet farligt affald).

En tillægsgevinst ved øget kildesortering er desuden, at mængden af restaffald til forbrænding eller deponering generelt bliver mindre.

2.3.3 PRINCIPPET OM RENERE TEKNOLOGI/BEDST TILGÆNGELIG TEKNOLOGI

Princippet om renere teknologi/bedst tilgængelig teknologi er ensbetydende med, at der vælges den mindst forurenende teknologi, når der investeres i nye affaldsanlæg. Der bør i den sammenhæng tages højde for, at meget avanceret affaldsteknologi forudsætter et højt uddannelsesniveau både i forhold til drift og vedligehold/reparation af anlæggene.

2.3.4 FORURENER BETALER PRINCIPPET

Forureneren betaler princippet indebærer, at det er affaldsproducenten, der skal betale omkostningerne ved affaldshåndtering og -bortskaffelse. Princippet implementeres i gebyrstrukturen på affaldsområdet.

2.3.5 ØKONOMISK HVILE I SIG SELV PRINCIPPET

Økonomisk "hvile i sig selv" princippet betyder, at affaldsgebyrer skal tilpasses kommunens udgifter til affaldshåndtering og -bortskaffelse. Gebyrerne må således over en årrække ikke være hverken større eller mindre end udgifterne til affaldsområdet. Der skal samtidig være en rimelig overensstemmelse mellem gebyret og den ydelse, der leveres/stilles til rådighed.

2.3.6 CIRKULÆR ØKONOMI

Cirkulær økonomi er en måde at sikre en bedre forvaltning af jordens ressourcer på, og går overordnet ud på at holde materialer og produkter i det økonomiske kredsløb med den højeste mulige værdi længst muligt.

Med cirkulær økonomi arbejdes der for, at de ressourcer, som ellers ville være endt som affald, kan gå et eller flere skridt tilbage i værdikæden og indgå i produktionen igen eller indgå som input i et helt nyt kredsløb.

Cirkulær økonomi handler derfor i høj grad om enten genanvendelse af materialer, eller endnu bedre om affaldsforebyggelse gennem produkter, der f.eks. kan repareres eller opgraderes.

2.3.7 FN'S 17 VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Der er gennem de senere år kommet et øget fokus på at bidrage til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. FN's verdensmål udgøres af 17 konkrete mål og 169 delmål fordelt på de 17 overordnede målsætninger. Beskrivelse af de 17 verdensmål og de underliggende delmål kan findes på <https://un.dk/da/om-fn/verdensmaalene>.

Opfyldelsen af verdensmålene gælder også i forhold til affaldsplanlægningen i Grønland. I den kommende nationale affaldshandlingsplan er der således særlig sat fokus på følgende 6 verdensmål og specifikt udvalgte delmål:

MÅL 6: RENT VAND OG SANITET

Delmål 6.3: Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og ved at halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.

Delmål 6.6: Inden 2020 skal vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvands-bassiner og søer beskyttes og gendannes.

MÅL 7: BÆREDYGTIG ENERGI

Delmål 7.2: Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt.

MÅL 12: ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Delmål 12.4: Inden 2020 skal der opnås en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammebetingelser, og deres udledning i luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at mindske deres negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.

Delmål 12.5: Inden 2030 skal affaldsmængden væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

Delmål 12.6: Opmuntre virksomheder, især store og transnationale virksomheder, til at arbejde bæredygtig og til at integrere oplysninger om bæredygtighed i deres rapporteringscyklus.

Delmål 12.7: Fremme bæredygtige offentlige indkøbspraksis, der er i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter.

MÅL 13: KLIMAINDSATS

Delmål 13.2: Integrere tiltag mod klimaforandringer i nationale politikker, strategier og planlægning.

MÅL 14: LIVET I HAVET

Delmål 14.1: Inden 2025, skal alle former for havforurening forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.

MÅL 15: LIVET PÅ LAND

Delmål 15.1: Inden 2020, sikre bevarelse, genoprettelse og bæredygtigt brug af økosystemer på land og i ferskvand, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtelser under internationale aftaler.

Kommune Kujalleq vil gennem sine initiativer på affaldsområdet ligeledes bidrage til opfyldelse af de 6 verdensmål og de udvalgte delmål.

2.4 PLANCYKLUS

Selvom der i Affaldsplanen er opstillet målsætninger for den 12-årige periode fra 2020 til 2031, skal planen dog ses som et dynamisk værktøj, der løbende skal tilpasses og justeres i takt med, at datagrundlaget forbedres, og der indhentes ny viden.

Planen vil således følge en cyklus, hvor de første to år (2020 og 2021) vil være præget af igangsætning og implementering af de tiltag og projekter, der naturligt følger af de forskellige indsatsområder, der er beskrevet under de enkelte målsætninger i affaldsplanen.

I løbet af det tredje år (2022) skal der samles op og evalueres på implementeringen af de forskellige tiltag og projekter. Evalueringen vil dermed give et tydeligt billede af, hvilke initiativer, der er blevet igangsat og implementeret, hvilke nye initiativer der skal tilføjes, og hvorvidt der er initiativer, der ikke længere er aktuelle, og som bør revideres og opdateres i takt med at ny viden tilføres.

Evalueringen vil i planperiodens sidste år (2023) danne baggrund for at foretage en justering af affaldsplanens målsætninger samt udarbejdelse af nye målsætninger og et nyt projektkatalog for den kommende planperiode 2024-2027. Der vil selvfølgelig være mulighed for at videreføre nogle af de målsætninger og tiltag, der er beskrevet i nærværende affaldsplan, og som det fortsat er aktuelt og relevant at gennemføre, til trods for at de ikke er igangsat/implementeret i planperioden 2020-2023.

Den ovenfor beskrevne plancyklus er illustreret i nedenstående **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet..**

Figur 1 Plancyklus for affaldsplanens planperiode 2020-2023

3 AFFALDSPLAN 2016-2027 OG STATUS PÅ AFFALDSOMRÅDET

3.1 STATUS PÅ AFFALDSOMRÅDET

For at have et overblik over den aktuelle status på affaldsområdet har Kommune Kujalleq under udarbejdelsen af Affaldsplan 2020-2031 foretaget en opdatering af den affaldskortlægning, der blev gennemført i 2015. Resultaterne heraf er samlet i bilag 1. Det er dog her valgt at fremhæve nogle af de væsentligste fremskridt, der er sket på affaldsområdet over de sidste 4 – 5 år.

3.1.1 AFFALDSORDNINGER

- ✓ Indsamlingsordningen for dagrenovation er blevet harmoniseret, så der nu kun kan vælges én ugentlig tømning i alle bosteder mod tidligere, hvor det var muligt at vælge mellem 1, 2 og 3 ugentlige tømninger, og hvor valgmulighederne i forhold til tømningens frekvens ikke var de samme fra bosted til bosted.
- ✓ Desuden betales der i dag samme gebyr for at være tilmeldt dagrenovationsordningen uanset bosted mod tidligere, hvor der frem til 2013 i henhold til de gamle takstblade var et lavere gebyr i Nanortalik, end i de to andre byer, og hvor der ikke blev betalt gebyr i bygderne.
- ✓ Der er indført afleveringsgebyrer på affaldsanlæggene i byerne og basisgebyrer i bygderne for erhvervsvirksomheder til erstatning af den tidligere dumpafgift, der kun blev betalt af erhvervsvirksomheder i byerne.
- ✓ Gebyrerne på særligt modtagestationerne er gjort mere differentieret og tilpasset de udgifter, der er forbundet med håndteringen af de enkelte fraktioner.
- ✓ Der er indført fejlsorteringsgebyrer på affaldsanlæggene med det mål at sikre en bedre sortering af det affald, der tilgår anlæggene.
- ✓ Der er indført en indsamlingsordning for storskrald i byerne, som der betales et kvartalsvis gebyr for sammen med dagrenovationsgebyret.

3.1.2 AFFALDSANLÆG

- ✓ Der er i dag etableret miljøgodkendte modtagefaciliteter for farligt affald og andet problemaffald i alle byer.
- ✓ Kommunen har fået foretaget en forundersøgelse vedrørende mulige forbrændingsløsninger, bl.a. opførelse af nyt forbrændingsanlæg i Qaqortoq eller transportløsninger til forbrændingsanlæg i Grønland, Island eller Danmark.
- ✓ Kommune Kujalleq er gået samme med de øvrige grønlandske kommuner om etableringen af det fælleskommunale affaldsselskab ESANI. ESANI skal fremadrettet stå for håndtering af alt forbrændingsegnet affald i Grønland på to nye store anlæg i Nuuk og Sisimiut, mens affald fra de øvrige byer og bygderne skal transporteres til disse anlæg.
- ✓ Med etablering af ESANI er den længe ventede nationale forbrændingsstrategi samtidig fastlagt.
- ✓ De første skridt mod etablering af et renovations- og genbrugscenter i Nanortalik er taget, da der her er opført en bygning/hal, der udgør affaldscentret samt investeret i komprimeringsudstyr, der skal anvendes i forbindelse med den fremtidige transportløsning.
- ✓ Også i bygderne Qassiarsuk, Igaliku, Eqalugaarsuit og Aappilattoq er der investeret i komprimeringsudstyr.
- ✓ Kommune Kujalleq planlægger nedlukning og skrotning af bygdeforbrændingsanlæggene i kommunen, men med bibeholdes af bygningerne hvori forbrændingsanlæggene har været placeret. Bygninger skal fremadrettet anvendes til affaldshåndtering i bygderne. Et forsøgsprojekt i Igaliku er undervejs.
- ✓ Der er foretaget oprydning på dumpene i de 3 byer samt i Alluitsup Paa, som har medført en mere celleopdelt drift om end, der stadig er plads til forbedringer.

3.1.3 AFFALDSREGISTRERING OG AFFALDSØKONOMI

- ✓ Der foretages en kontinuerlig registrering af affald, der tilgår affaldsanlæggene i byerne. Registreringerne danner grundlag for opkrævningen af afleveringsgebyrerne.

- ✓ Efter indførelsen af afleveringsgebyrerne på affaldsanlæggene er der sket en markant stigning i indtægterne på affaldsområdet trods startvanskeligheder i 2015.
- ✓ Trods stigningen i indtægterne er der stadig et stykke vej endnu inden, at affaldsområdet hviler økonomisk i sig selv, og en del af udgifterne er derfor fortsat skattefinansieret.
- ✓ En af kommunens målsætninger er gennemsigthed i forhold til de fastsatte gebyrer, men her er der stadig langt til mål.

3.2 EVALUERING AF AFFALDSPLAN 2016-2027

Der er under udarbejdelse af Affaldsplan 2020-2031 foretaget en evaluering af den tidligere affaldsplan, herunder særligt af de mange projekter i planens projektkatalog. Resultaterne af denne evaluering er beskrevet i bilag 2, men er kort opsummeret i nedenstående.

Ved udgangen af 2019 er ca. 2/3 af projekterne helt eller delvist gennemført, mens den resterende tredjedel af projekterne ikke er igangsat. Mere end halvdelen af de ikke igangsatte projekter, skulle enten først igangsættes i perspektivperioden eller er blevet irrelevante i løbet af planperioden. Igangsættelsen af de resterende projekter er i de fleste tilfælde udsendt på grund af andre prioriteter og/eller ændrede strategier på affaldsområdet generelt.

Blandt de projekter, der er helt eller delvist gennemført kan fremhæves:

- Kommune Kujalleqs udarbejdelse af reviderede affaldsregulativer,
- udarbejdelse af en plan for den fremtidige indretning og drift af et kontrolleret deponi i Qaqortoq, som i bred udstrækning også kan anvendes i forhold til Nanortalik og Narsaq,
- arbejdet med etablering af et affaldscenter i Nanortalik,
- øget bemanning til affaldsdriften i kommunen samt
- den endelige fastlæggelse af en overordnet national strategi for de fremtidige forbrændingsløsninger.

Sammenfattende kan det, om de helt eller delvist gennemførte projekter, konkluderes, at der er tale om:

- projekter, der har kunnet gennemføres administrativt i Kommune Kujalleq og inden for de eksisterende budgetmæssige rammer i kommunen,
- projekter hvortil der er ydet økonomisk tilskud fra Grønlands Selvstyre,
- projekter der ikke kræver større anlægsinvesteringer, eller
- projekter der helt eller delvist følger af beslutningen om etablering af det fælleskommunale affaldsselskab ESANI.

En række af de projekter, der var planlagt opstartet i planperiode, men ikke er igangsat, vedrører nye initiativer på affaldsområdet i byggerne, hvor både igangsættelsen og fastholdelsen af initiativerne er forbundet med store udfordringer grundet stor udskiftning i driftspersonalet.

Oveni dette er der i løbet af planperioden foretaget en organisatorisk ændring, så ansvaret for den tekniske drift af byggerne er flyttet fra Forvaltningen for Teknik og Miljø. Det betyder, at der skal anvendes flere administrative ressourcer på at sikre gennemførelsen af bygdeprojekterne, da der skal koordineres mellem flere administrative enheder.

4 POLITISKE MÅLSÆTNINGER 2020-2031

Kommune Kujalleq's politiske målsætninger på affaldsområdet for årene 2020-2031 tager afsæt i:

- Målsætninger for affaldsområdet fastlagt i planstrategien fra 2015 og videreført i Kommuneplan 2017-2028,
- En evaluering af de 7 overordnede målsætninger i Affaldsplan 2016-2027 og de næsten 50 forskellige tiltag/projekter, som målsætningerne var udmøntet i,
- Udkast til den nationale affaldshandlingsplan for 2019-2031 samt
- Identificerede nye behov på affaldsområdet.

Figur 2 Oversigt over dokumenter m.m., der danner baggrund for målsætningerne i Affaldsplan 2020-2031

4.1 KOMMUNEPLAN 2017-2028

I Kommuneplan 2017-2028 har Kommune Kujalleq vedtaget en række målsætninger for affaldsområdet, som denne affaldsplan skal medvirke til at konkretisere. Kommune Kujalleq vil overordnet set fremme affaldssorteringen primært ved affaldsproducenten og sekundært ved affaldsanlæggene, hvor affaldet afleveres.

Herudover vil Kommune Kujalleq etablere en differentieret affaldsbehandling, hvor de overordnede principper er:

- Genanvendelse, hvor materialet forbliver i kredsløbet som ressource, herunder metalomsmeltning, glassortering og affaldskompostering
- Specialbehandling, hvor miljøfarligt affald og elektronikaffald eksporteres
- Forbrænding, hvor affaldets energiindhold anvendes i fjernvarme
- Deponering af restaffald på en kontrolleret dump

4.2 EVALUERING AF MÅLSÆTNINGER OG PROJEKTER I AFFALDSPLAN 2016-2027

Udgangspunktet for målsætningerne i Affaldsplan 2016-2027 var, udover en konkretisering af de målsætninger der var indeholdt i kommunens planstrategi for 2015 og som er videreført i kommuneplanen, også et identificeret behov for bredt set at løfte affaldsområdet i Kommune Kujalleq.

I Affaldsplan 2016-2027 blev der derfor fastlagt 7 målsætninger, som både sigtede mod at styrke administration og drift samt mod at tage hånd om alle affaldsfraktioner på en miljø- og sundhedsmæssigt forsvarlig måde. Målsætningerne var som følger:

1. En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder
2. En reduktion af henkastet affald i naturen og bostederne
3. Kildesortering ved affaldsproducenten
4. Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger
5. Oprydning af dumpene og kontrolleret deponering af affald
6. Sikring af faciliteter til håndtering af problemaffald
7. En styrkelse af planlægning, administration og drift

Det er under evalueringen af Affaldsplan 2016-2027 konkluderet, at det ville give mening at kombinere nogle af de målsætninger, der i en eller anden form hang indbyrdes sammen for at give dem mere volumen.

Herudover er der behov for justering af nogle af målsætningerne som følge af den nye national strategi for forbrændingseget affald og den kommende nye nationale affaldshåndteringsplan.

Affaldsplan 2016-2027 indeholdt, som tidligere nævnt, næsten 50 tiltag/projekter fordelt på de syv målsætninger. Det har vist sig vanskeligt at overskue fremdriften i forhold til målopfyldelsen med så mange projekter. Det er derfor konkluderet, at den nye affaldsplan skal indeholde større sammenhængende projekter, der efter behov kan udmøntes i flere delprojekter.

4.3 UDKAST TIL NATIONALE AFFALDSHANDLINGSPLAN FOR 2019-2031

Et udkast til en ny national affaldshandlingsplan, der skal gælde for årene 2019-2031 og som erstatter den nationale affaldshandlingsplan 2010-2013, har i starten af 2019 været i præhøring hos de grønlandske kommuner. Efterfølgende har planen været i offentlig høring frem til medio november 2019.

Den nye plan indeholder følgende 5 delmål og tilhørende overordnede målsætninger:

- Delmål 1: Planlægning og administration
  - ✓ At sikre passende lovgivningsmæssige rammer for håndtering af affald.
  - ✓ At sikre planlægningsmæssige og administrative ressourcer til drift af affaldsområdet.
  - ✓ At skabe større overblik over affaldsstrømmene i de enkelte kommuner.
- Delmål 2: Information og borgerinddragelse
  - ✓ At sikre tilstrækkeligt vidensniveau hos borgere og erhverv, således at de kan agere hensigtsmæssigt i forhold til målsætninger og lovgivning på affaldsområdet.
  - ✓ At Naalakkersuisut via deres information understøtter kommunernes informationsaktiviteter overfor borgere og erhverv.
- Delmål 3 Affaldsforebyggelse og cirkulær økonomi
  - ✓ At nedbringe den samlede producerede affaldsmængde.
  - ✓ At øge den samlede genanvendelse af affald.
  - ✓ At sikre, at genanvendelse og genbrug ikke medfører u hensigtsmæssig spredning af forurening.
  - ✓ At introducere og fremme grøn omstilling og cirkulær økonomi i det offentlige og erhverv med fokus på affaldsforebyggelse.
- Delmål 4: Modtagestationer forbehandling af affald
  - ✓ At udbygge eksisterende faciliteter i alle byer og bygder til modtagestationer for behandling af alt affald.
  - ✓ At sikre miljømæssig forsvarlig oprydning og nedlukning af gamle og eksisterende dumpe.
- Delmål 5: Fælles forbrændingsløsning
  - ✓ At reducere af skadelige luftemissioner fra affaldsforbrænding (opfyldelse af EU's forbrændingsdirektiv fra 2024)
  - ✓ At etablere og drive et fælleskommunalt affaldsselskab.

- ✓ At etablere en fælles national affaldsløsning, herunder en fælles forbrændingsløsning, som sikrer tilstrækkelig kapacitet til forbrænding af affald og spildolie på tidssvarende anlæg.
- ✓ At transportere forbrændingseget affald fra alle byer og bygder til affaldsforbrænding.
- ✓ At sikre effektiv udnyttelse af varmen fra affaldsforbrænding, herunder at varmen prioriteres i energisystemet.
- ✓ At sikre forsvarlig håndtering af restprodukter fra forbrænding.

4.4 VISIONER OG MÅLSÆTNINGER FOR 2020-2031

På baggrund af særligt evalueringen af målsætninger og projekter i Affaldsplan 2016-2027, men til dels også på grundlag af den kommende nye nationale affaldshandling er det besluttet, at der i Affaldsplan 2020-2031 skal arbejdes ud fra følgende 5 målsætninger:

1. En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder
2. Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse
3. Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger
4. Modtagefaciliteter for behandling af affald
5. En styrkelse af planlægning, administration og drift

Som det fremgår, er målsætningerne 1, 3 og 5 videreført med samme overordnede overskrift fra Affaldsplan 2016-2027, men der er dog foretaget ændringer, justeringer og tilføjelser til de indsatsområder, der prioriteres under de 3 målsætninger.

Målsætning 2 *Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse* kombinerer de to gamle målsætninger om reduktion af henkastet affald i naturen og bostederne (mål 2) og kildesortering ved affaldsproducenten (mål 3), men med tilføjelse af nye elementer.

Målsætning 4 *Modtagefaciliteter for behandling af affald* kombinerer de to gamle målsætninger om oprydning af dumpene og etablering af kontrollerede deponier (mål 5) og sikring af faciliteter til håndtering af problemaffald (mål 6), og er dermed i tråd med delmål 4 i udkastet til ny national affaldshandlingsplan.

Indsatsområderne under den nye målsætning 4 er justeret og ændret som følge af den fremdrift, der har været inden for området siden vedtagelsen af Affaldsplan 2016-2027. Ligeledes er der tilføjet nye elementer, der følger af den nye nationale strategi for forbrændingseget affald.

Til grund for målsætningerne ligger et vurderet behov for fortsat at løfte niveauet for affaldshåndtering i Kommune Kujalleq. Målsætningerne skal derfor være brede i deres formulering, og skal fokuseres mod et generelt løft af administration, drift og informationsindsats overfor borgerne samt en række andre udvalgte indsatsområder.

Flere af målsætningerne er internt forbundne. Eksempelvis forudsætter en bedre kildesortering og øgede muligheder for genanvendelse, at der etableres de nødvendige faciliteter til at sikre, at kildesorteringen kan implementeres i den fremadrettede drift. Herudover vil en målrettet kampagne og informationsindsats være et vigtigt element i at forbedre kildesorteringen.

Neden for uddybes de målsætninger, som er vedtaget af kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq, og som vil være styrende for planperioden 2020-2023 og til dels perspektivperioden 2024-2031.

5 MÅL 1: EN STYRKET INFORMATIONSINDSATS OVER FOR BORGERE OG VIRKSOMHEDER

Kommune Kujalleq ønsker et velfungerende affaldssystem i både byer og bygder, hvor der tages hånd om affaldet på en miljø- og sundhedsmæssig forsvarlig måde, og hvor der i stadig stigende grad skal ske en udnyttelse af ressourcerne i affaldet.

Hvis dette skal lykkes, er det vigtigt, at borgere og virksomheder ved hvordan, de skal håndtere deres affald og får kendskab til hvad, der efterfølgende sker med affaldet. Her spiller information og kommunikation en væsentlig rolle.

Information og kommunikation skal derfor være en integreret del i kommunens arbejde på affaldsområdet.

MÅL 1 - INDSATSOMRÅDER

1. Borgerinddragelse ved nye initiativer på affaldsområdet
2. Let adgang til affaldsinformationer for borgere og virksomheder på Kommune Kujalleqs hjemmeside
3. Fokus på affaldsinformation til børn og unge i Kommune Kujalleq

5.1 BORGERINDDRAGELSE VED NYE INITIATIVER PÅ AFFALDSOMRÅDET

Kommune Kujalleq ønsker i højere grad at involvere borgere og virksomheder ved igangsætning af nye initiativer på affaldsområdet. Det kunne f.eks. være indførelse af nye kildesorteringsordninger, udarbejdelse af nye affaldsplaner, indførelse af nye behandlingsmetoder, etablering af nye affaldsanlæg m.m.

Dette skal også gøre sig gældende, når kommunen planlægger større og væsentlige ændringer af affaldsordningerne og affaldsregulativerne, affaldstaksterne o.l.

Dette skal bl.a. ske gennem afholdelse af borgermøder, dialogmøder med udvalgte brugergrupper, høringer o.l.

5.2 LET ADGANG TIL AFFALDSINFORMATION FOR BORGERE OG VIRKSOMHEDER

Kommune Kujalleq ønsker, at det skal være let for kommunens borgere og virksomheder at finde informationer om affaldsområdet. Det kan være information om gældende regler og ordninger på affaldsområdet, åbningstider og kontaktoplysninger for affaldsanlæggene, priser, håndtering af de forskellige affaldsfraktioner, herunder sorteringsvejledninger m.m.

Dette skal ske gennem en fortsat udbygning af kommunens hjemmeside. På sigt vil Kommune Kujalleq også overveje om, der skal etableres flere selvbetjeningsløsninger, der kan tilgås via computere, tablets og mobiltelefoner.

5.3 FOKUS PÅ AFFALDSINFORMATION TIL BØRN OG UNGE

Kommune Kujalleq vil gennem sit arbejde på affaldsområdet medvirke til, at kommunens børn og unge får en god affaldsadfærd.

Dette skal ske ved at støtte op om nationale informationsindsatser rettet mod netop denne målgruppe. Her tænkes bl.a. på den gennemførte Qujanaq-kampagne, hjemmesiden Naturens Superhelte (inua.gl) og undervisningsmaterialet *Affald – Ideer og inspiration*, der er udviklet til brug på alle klassetrin i folkeskolen.

Kommunen vil derfor medvirke til, at kendskabet til affaldshåndtering bliver en integreret del af undervisningen på kommunens folkeskoler, bl.a. ved at give skoleklasser mulighed for at besøge de kommunale affaldsanlæg, og dermed få en bedre forståelse for affaldshåndtering.

6 MÅL 2: AFFALDSFOREBYGGELSE, ØGET KILDESORTERING OG GENANVENDELSE

Kommune Kujalleq ønsker overordnet at nedbringe mængden af produceret affald i kommunen. Dette skal bl.a. ske gennem et øget fokus på affaldsminimering, genbrug og genanvendelse.

Dette er i overensstemmelse med det affaldshierarki, som kommunen har valgt skal være et gennemgående princip for affaldsplanlægningen.

Minimering af affaldsmængderne og et øget fokus på genbrug og genanvendelse vil samtidig understøtte en række af punkterne under FN's Verdensmål nr. 12: *Ansvarligt forbrug og produktion*.

Ved at sætte fokus på, at vores affald i langt højere grad skal ses som en ressource, tager Kommune Kujalleq også de første skridt hen imod en mere cirkulær økonomi.

Ønsket om øget genbrug, genanvendelse og andre former for nyttiggørelse af affaldet kræver også en indsats fra kommunens borgere og virksomheder, da en god kildesortering vil være en væsentlig forudsætning for flere af de initiativer, som planlægges igangsat i de kommende år.

Kommune Kujalleq ønsker også at fortsætte og bakke op om de initiativer, der er igangsat for at sikre, at affald ikke præger bybilledet og naturen.

MÅL 2 - INDSATSOMRÅDER

1. Let adgang til bortskaffelse af genanvendeligt og farligt affald for kommunens borgere
2. Udsortering og kompostering af organisk affald
3. Direkte genbrug
4. Bæredygtige og grønne indkøb
5. Fokus på renholdelsesindsatsen

6.1 LET ADGANG TIL BORTSKAFFELSE AF GENANVENDELIGT OG FARLIGT AFFALD

Der er stort ønske om at styrke kildesorteringen direkte ved affaldsprocenterne således, at driftsfolkene arbejde med eftersortering af affaldet reduceres. En vellykket implementering af princippet om kildesortering kræver imidlertid dels en målrettet informationsindsats og dels faciliteter eller andre ordninger, som gør det enkelt for borgerne at komme af med deres kildesorterede affald.

En højere grad af kildesortering vil ligeledes være med til at øge bevidstheden om de miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser af en mangelfuld affaldshåndtering. Kildesortering vil ligeledes være et vigtigt element i at få etableret nogle velfungerende transportløsninger af forbrændingseget affald.

Der er på nuværende tidspunkt opsat genbrugsbøbler for glas og metaldåser i Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik samt på forsøgsbasis i nogle af byderne. Ordningen er foreløbig en frivillig bringe-hente-ordning. De fremtidige transportløsninger for forbrændingseget affald, herunder dagrenovation kan dog betyde, at ordningen skal gøres til en fast ordning, som skal benyttes. Der er udarbejdet informationsmateriale om ordningen i de tre byer.

Dette åbner op for spørgsmålet om hvorvidt, genanvendelsesordningen for glas og metaldåser fortsat skal være en bringe-hente-ordning eller om den skal ændres til indsamlingsordning, så det bliver lettere for borgerne at komme af med netop disse fraktioner. Dette skal afklares over de kommende år.

Kommune Kujalleq ønsker også, at det skal være nemmere for borgerne at komme af med deres farlige affald og andet miljøproblematisk affald. I dag er borgerne selv forpligtiget til at aflevere dette affald ved de kommunale modtagestationer/affaldsanlæg, hvilket ikke er den nemmeste løsning, da affaldsanlæggene de fleste steder ligger langt fra beboelse.

Kommunen vil derfor i de kommende år se på hvilke løsninger, der kan etableres for farligt affald og andet problemaffald i de forskellige bosteder. Det kan f.eks. være miljøstationer placeret på centrale steder i de enkelte bosteder, indsamlingsordninger eller en kombination heraf.

En øget kildesortering kræver også en øget informationsindsats.

Kommune Kujalleq har allerede udarbejdet informationsfoldere om farligt affald, som bl.a. distribueres via INI og vedlægges ved påtaler til borgere/virksomheder omkring manglende sortering. Dette materiale skal videreudvikles og formidles til kommunens borgere og virksomheder.

6.2 UDSORTERING OG KOMPOSTERING AF ORGANISK AFFALD

En af målsætningerne i Kommuneplan 2017-2028 er øget kompostering af organisk affald med det mål at nedbringe mængden af affald til forbrænding og deponering.

Erfaringerne med kompostering i Grønland er endnu sparsomme, men særligt i Sydgrønland, som generelt har højere temperaturer og kortere vintre, er der potentiale for at udvikle komposteringsløsninger. Kommunen ønsker derfor at igangsætte forsøg med kompostering af organisk affald.

Som et led i dette arbejde skal der findes frem til brugbare tekniske løsninger. Ligeledes skal der igangsættes en informationsindsats i forhold til de enkelte husstande, institutioner o.l., der skal til at foretage en udsortering af organisk affald.

6.3 DIREKTE GENBRUG

I udkastet til ny national affaldsplan 2019-2031 for Grønland opfordrer Naalakkersuisut de grønlandske kommunerne til at støtte og vejlede i forhold til tiltag, der kan fremme direkte genbrug. Denne opfordring falder godt i tråd med Kommune Kujalleqs ønsker om at nedbringe affaldsmængden gennem et øget genbrug.

Allerede nu findes der i de kommunale affaldsregulativer en ordning for genbrug af effekter, der afleveres til de kommunale storskraldsordninger. Desværre er ordningen endnu ikke implementeret i praksis.

Til gengæld har kommunen stillet et mindre lokale frit til rådighed for Røde Kors i Qaqortoq og støtter således op om direkte genbrug.

Kommunen ønsker at disse ordninger implementeres og udbygget, så genbruget øges, og vil derfor se på mulighederne for etablering af genbrugsbutikker, byttecentraler og reparationsværksteder, hvor effekter, der er egnet til direkte genbrug rengøres, repareres og friskes op med maling o.l. Sidstnævnte kunne f.eks. være et led i den kommunale beskæftigelsesindsats eller et offentlig-privat samarbejde mellem kommunen og lokale erhvervsdrivende.

Ligeledes skal det undersøges om, der kan etableres et større samarbejde med organisationer, foreninger o.l., som samler penge ind gennem salg af genbrugseffekter.

6.4 BÆREDYGTIGE OG GRØNNE INDKØB

Kommune Kujalleq vil gennem egne indkøb bidrage til en minimering af miljøbelastningen og affaldsmængderne.

Det kan f.eks. ske ved at vælge produkter uden indhold af miljøbelastende og farlige stoffer, produkter, hvor miljøbelastningen under produktion af produktet er minimal eller produkter fremstillet af genanvendte materialer.

Det handler også om at vælge produkter, der genererer mindre affald. Det kan f.eks. være produkter, der leveres i enten et minimum af emballage, returemballage eller genanvendelige emballager. Det kan også være produkter, der er designet ud fra cirkulære principper, som gør dem nemme at genanvende, eller hvor enkeltdele i produktet kan udskiftes. Alternativt kan der vælges produkter med lang levetid samtidig med at genbruget af f.eks. inventar o.l. i de kommunale enheder øges.

Endelig kan der også sættes fokus på at undgå madspild på de kommunale skoler, daginstitutioner og plejehjem, hvilket også vil påvirke mængden af affald.

Kommune Kujalleq vil arbejde på gøre de kommunale indkøb både mere bæredygtige og grønnere over de kommende år ved at opstille konkrete målsætninger og krav herfor, som indarbejdes i en kommunal indkøbspolitik.

6.5 FOKUS PÅ RENHOLDELSSESINDSATSEN

Kommune Kujalleq har igennem en del år haft fokus på renholdelsesindsatsen rundt omkring i kommunens bosteder. Som eksempler på denne indsats kan nævnes:

- Målrettet indsats på renholdelsen af de offentlige udearealer, hvilket har resulteret i synlige forbedringer, så byerne i dag generelt set fremstår ryddelige og rene.
- Afholdelse af en årlig forårsrengøring, hvor der udsendes information omkring borgernes og virksomhedernes forpligtelser til renholdelse af udearealer.
- Kommunal opbakning til offentlige og private renholdelsesinitiativer, herunder Grønlands Selvstyres Qujanaq-kampagne og Saligaatsoq-arrangementet, der oprindeligt startede som et privat initiativ.
- Forbedring af de kommunale storskraldsordninger, så det er muligt for borgerne at få afhentet storskrald løbende i stedet for, at det henstilles uden for boligen.
- Indførelse af affaldsordning for udtjente køretøjer og både i de kommunale affaldsregulativer.
- Opsætning af skraldespande i det offentlige rum.

Den igangsatte indsats skal fortsættes i de kommende år, så resultaterne heraf fortsat forbedres. Dette kan bl.a. ske gennem forbedringer og udbygning af de igangværende tiltag og udvikling af nye initiativer.

Herudover er der også et behov for et øget fokus på, at få virksomhederne i Kommune Kujalleq til at tage et større ansvar for renholdelse af egne arealer.

7 MÅL 3: UDVIKLING AF BÆREDYGTIGE FORBRÆNDINGSLØSNINGER

Med beslutningen i 2018 mellem Naalakkersuisut og borgmestrene fra de 5 grønlandske kommuner om etablering af en fælles national forbrændingsløsning er den overordnede strategi for bæredygtige forbrændingsløsninger endelig fastlagt efter mange års usikkerhed om, hvilke løsninger, der ville være de mest egnede til at fungere under arktiske forhold og som samtidig sikrede en sundheds- og miljømæssig forsvarlig behandling af forbrændingsegnede affald.

MÅL 3 - INDSATSOMRÅDER

1. Komprimerings-/transportløsninger i bygderne
2. Komprimerings-/transportløsning i Qaqortoq
3. Information om affaldssortering ved transport
4. Nedlæggelse af bygdeforbrændingsanlæg
5. Nedlæggelse af forbrændingsanlægget i Qaqortoq

Den fælles kommunale forbrændingsløsning indebærer bl.a. opførelsen af to moderne forbrændingsanlæg i Sisimiut og Nuuk samt tilhørende transportløsninger for affald til disse anlæg fra de øvrige bosteder i Grønland. De nye anlæg skal stå færdig i slutningen af henholdsvis 2022 (Sisimiut) og 2023 (Nuuk).

Samtidig med etablering af de nye forbrændingsanlæg skal der også etableres 3 mindre behandlingsanlæg for spildolie, hvoraf det ene planlægges placeret i Qaqortoq.

Etableringen af det fælleskommunale affaldsselskab ESANI A/S, der skal forestå projektering, opførelse samt drift og vedligehold af de kommende nye forbrændingsanlæg, er den første udmøntning af denne beslutning.

Kommune Kujalleqs fremadrettede opgave, i forhold til håndtering og bortskaffelse af det forbrændingsegnede affald, vil bestå i at få etableret komprimerings- og transportløsninger i alle kommunens bosteder. Der er på nuværende tidspunkt etableret sådanne løsninger i Narsaq, Nanortalik og 4 bygder.

I forlængelse af etablering af de to nye nationale forbrændingsanlæg, og de tilhørende komprimerings- og transportløsninger, vil der naturligt skulle ske en nedlæggelse af de eksisterende forbrændingsanlæg i byer og bygder.

7.1 KOMPRIMERINGS-/TRANSPORTLØSNINGER I BYGDERNE

Der er i 2018 etableret affaldskomprimeringsanlæg i de 4 bygder Qassarsuk, Igaliku, Eqalugaarsuit og Aappilattoq.

Det komprimerede affald fra disse bygder skal efter planen transporteres til forbrænding på forbrændingsanlægget i Qaqortoq, indtil dette nedlægges, og de nye nationale forbrændingsanlæg er klar til at modtage affald.

Kommune Kujalleq er dog løbet ind i en række transportmæssige udfordringer, der betyder, at der gennem længere tid ikke har været transporteret affald til Qaqortoq. Det er kommunens mål, at der snarest findes en løsning på dette problem.

I regi af ESANI arbejdes der på at forbedre logistikken omkring affaldstransporten, herunder bl.a. investering i et særligt affaldsskib, der skal transportere affald til de nye nationale affaldsanlæg, da det længe har været en kendt problemstilling, at affaldstransport med RAL giver alt for mange udfordringer.

Der mangler stadig etablering af komprimeringsanlæg i de resterende 7 bygder Ammassivik, Alluitsup Paa, Saarloq, Qassimiut, Narsarmijit, Tasiusaq og Narsarsuaq.

I Ammassivik, Alluitsup Paa og Qassimiut skal de eksisterende og stadig fungerende bygdeforbrændingsanlæg forblive i drift, indtil de nye nationale anlæg er etableret, før der etableres komprimeringsanlæg i disse bygder.

I første omgang vil indsats for etablering af komprimeringsanlæg derfor blive koncentreret om bygderne Saarloq, Narsarmijit, Tasiusaq og Narsarsuaq, hvor affaldet i dag bortskaffes ved åben afbrænding.

De stålhaller, som bygdeforbrændingsanlæggene er placeret i, planlægges anvendt til opstilling af komprimeringsudstyr og oplagring af affald.

7.2 KOMPRIMERINGS-/TRANSPORTLØSNING I QAQORTOQ

Før affaldsforbrændingsanlægget i Qaqortoq nedlægges, skal der være etableret en komprimerings-/transportløsning i byen.

Det er Kommune Kujalleqs plan, at affaldskomprimeringsanlægget sammen med et nyt spildolieanlæg etableres i den bygning, der i dag rummer byens forbrændingsanlæg. Dette vil med al sandsynlighed kræve, at der foretages en ombygning, så bygningen indrettes mere hensigtsmæssigt i forhold til den nye anvendelse.

Samtidig er det også kommunens plan, at der skal opføres en bygning, der skal anvendes til opbevaring af komprimeret affald fra både Qaqortoq og de omkringliggende bygder. Det skal afklares om, bygningen skal være en tilbygning til den eksisterende forbrændingsanlægsbygning, eller om det skal være en selvstændig bygning.

Der vil i perioden, mens det eksisterende forbrændingsanlæg nedlægges og bygningen eventuel ombygges, være behov for at finde et midlertidigt sted til placering af det nye affaldskomprimeringsanlæg. Det kunne eventuelt være i den nye (til-)bygning, der planlægges opført.

7.3 INFORMATION OM AFFALDSSORTERING VED TRANSPORT

Inden dagrenovation og dagrenovationslignende affald skal komprimeres, er det vigtigt, at farligt affald og ikke-brændbart affald er udsortet. Ikke-brændbart affald omfatter bl.a. øl- og sodavandsdåser, konservesdåser, metallåg, rødbedeglas, drikkeglas, vinflasker o.l.

Der skal derfor informeres om nødvendig kildesortering før de nye komprimerings-/transportløsninger igangsættes.

Kommune Kujalleq har allerede udarbejdet informationsmateriale om farligt affald samt udsortering af metal og glas til genanvendelse (jf. afsnit 7.1). Dette materiale kan i bearbejdet form genanvendes ved information om kildesortering forud for komprimering og transport af dagrenovationsaffald.

7.4 NEDLÆGGELSE AF BYGDEFORBRÆNDINGSANLÆG

Kommune Kujalleq har i 2019 fået bevilliget midler til fjernelse af bygdeforbrændingsanlægget og den tilhørende skorsten i Igaliku, samt til en efterfølgende reparation af taget på hallen, som anlægget har stået i.

Tilsvarende øvelser skal udføres i de øvrige bygder, hvor der har været etableret bygdeforbrændingsanlæg. Det gælder Aappilattoq, Ammassivik, Alluitsup Paa, Eqalugaarsuit, Qassimiut og Qassarsuk.

Der er etableret stålhallen til forbrændingsanlæggene i alle bygder med forbrændingsanlæg i Kommune Kujalleq. Det er planen, at disse haller skal bevares og fremadrettet anvendes til modtagefaciliteter for affald i bygderne.

7.5 NEDLÆGGELSE AF FORBRÆNDINGSANLÆGGET I QAQORTOQ

Planen er, at forbrændingsanlægget i Qaqortoq skal forblive i drift indtil, de nye nationale anlæg er etableret og ibrugtaget. Anlægget i Qaqortoq skal, i det omfang det er muligt, modtage affald fra de bosteder i kommunen, hvor der allerede er etableret komprimerings-/transportløsninger. Herefter skal anlægget nedlægges. Bygningen planlægges herefter anvendt til andet formål – jf. afsnit 7.2.

Anlægget skal frem til det nedlægges løbende vedligeholdelse, så ikke-planlagte driftsstop undgås.

8 MÅL 4: MODTAGEFACILITETER FOR BEHANDLING AF AFFALD

I Affaldsplanen for 2016-2027 var der fastsat målsætninger for oprydning af dumpe og etablering af kontrollerede deponier (mål 5), samt sikring af faciliteter til håndtering af problemaffald (mål 6).

Den nye målsætning 4: Modtagefaciliteter for behandling af affald er i bearbejdet form en videreførelse af disse målsætninger.

Årsagen til at de to gamle målsætninger samles under én målsætning skal findes i udkastet til ny national affaldshandlingsplan for 2019-2031, hvor de tidligere målsætninger om dumpe/deponier samt modtagefaciliteter og kildesortering af problemaffald også samles sammen under en ny målsætning 4 med overskriften: Modtagestationer for behandling af affald.

I den nye nationale målsætning inkluderes dog også faciliteter for til pakning af affald til forbrænding, genanvendelse og anden behandling samt opbevaringskapacitet. Disse aktiviteter var allerede indeholdt i målsætningerne 5 og 6 i den kommunale affaldsplan for 2016-2027.

MÅL 4 - INDSATSOMRÅDER

1. Etablering af modtagefaciliteter for modtagelse og behandling af affald
2. Oprydning og nedlukning af dumpe
3. Etablering af kontrollerede deponier
4. Udlicitering af deponidrift

8.1 ETABLERING AF MODTAGEFACILITETER FOR MODTAGELSE OG BEHANDLING AF AFFALD

De fremtidige modtagefaciliteter skal indeholde:

- Faciliteter til modtagelse af følgende overordnede affaldstyper:
  - Forbrændingseget affald
  - Deponeringseget affald
  - Genbrugs- og genanvendelsesegnet affald
  - Farligt affald og andet problemaffald
- Faciliteter til pakning af affald til forbrænding, genanvendelse og anden behandling/bortskaffelse
- Passende opbevarings-/deponeringskapacitet

I de 3 byer Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik er der allerede i vist omfang etableret sådanne faciliteter, og der vil derfor primært være tale om udbygning af de eksisterende faciliteter. De under målsætning 3 beskrevne anlæg til komprimering og emballering af affald, der udskibes til forbrænding på de nye nationale forbrændingsanlæg, skal indtænkes som en del af modtagefaciliteterne. Ligeledes skal der indtænkes faciliteter og plads til håndtering af affald, der er egnet til genbrug og genanvendelse.

I bygderne vil der i højere grad være et behov for nytænkning i forhold til etablering af velfungerende modtagefaciliteter, da de nuværende faciliteter ikke i alle bygder ligger samlet eller er placeret uhensigtsmæssigt.

Fælles for alle bosteder skal der ved udbygning/etablering af modtagefaciliteter sikres faciliteter, der sikre en forbedret modtagekontrol og visitering af det affald, der modtages ved anlæggene.

8.1.1 QAQORTOQ

I Qaqortoq er forbrændingsanlægget placeret forholdsvis bynært og tæt på havnefaciliteter, mens byens øvrige affaldsanlæg (modtagestation og dump) er placeret i et område godt 1 km vest for byen.

Kommune Kujalleq overvejer at placere de fremtidige faciliteter for komprimering og pakning af affald til forbrænding i bygningen, der i dag rummer byens forbrændingsanlæg – jf. afsnit 7.2, mens de øvrige affaldsanlæg forbliver på den nuværende placering.

Allerede på nuværende tidspunkt er der udarbejdet en projektskitse for udvidelse af den eksisterende dump i Qaqortoq (jf. afsnit 8.3.1), som også inkluderer faciliteter og arealer til håndtering af genbrugs- og genanvendelsesegnet affald. Denne skitse vil danne grundlag for videreudviklingen af modtagefaciliteterne i Qaqortoq.

8.1.2 NARSAQ OG NANORTALIK

I både Narsaq og Nanortalik ligger modtagestationerne for farligt affald o.l., komprimeringsanlæggene, deponierne og øvrige affaldsfaciliteter samlet i samme område. I begge byer ligger anlæggene i passende afstand fra beboelse og der er i forbindelse med oprydningen på dumpene i de to byer foretaget foranstaltninger, så der ikke længere deponeres affald direkte i kystzonen.

Der mangler dog fortsat at udbygge faciliteterne til modtagelse og håndtering af genbrugs- og genanvendelsesegnet affald. Dette arbejde planlægges gennemført i den kommende planperiode.

8.1.3 BYGDERNE

I bygderne skal der træffes beslutning om hvor, de fremtidige modtagefaciliteter for modtagelse og behandling skal placeres og indrettes.

Som det fremgår af afsnit 7.1, er det planen at opsætte komprimeringsudstyr i de stålhaller, der på nuværende tidspunkt rummer bygdeforbrændingsanlæggene. Det giver derfor mening, at modtagefaciliteterne for affald samles omkring disse bygninger.

I de bygder, hvor der er etableret bygdeforbrændingsanlæg med tilhørende stålhal, ligger disse de fleste steder i samme område som dumpene – jf. tabel 1. Eneste undtagelse herfor er Qassarsuk, hvor forbrændingsanlægget og dumpen ligger i hver sin ende af bygden.

I bygderne Narsarmijit, Tasiusaq, Saarloq og Narsarsuaq er der ingen forbrændingsanlæg og dermed ikke en bygning, som umiddelbart kan anvendes til opstilling af komprimeringsudstyret – jf. tabel 1. Der er disse steder behov for enten at finde en eksisterende bygning til formålet eller at opføre en ny bygning.

I Saarloq deponeres affaldet på nuværende tidspunkt i en slugt nordøst for bygden. Denne lokalitet vurderes ikke som den mest egnede til etablering af de nye modtagefaciliteter.

I Narsarsuaq er dumpen placeret langt fra lufthavnen og den øvrige bebyggelse på et område, der er ret ubeskyttet i forhold til vind og vejr. En mere egnet lokalitet, der ligger mere centralt og/eller havnenært, bør findes.

Bosted	Placering af dump			Placering af forbrændingsanlæg		Kompr. udstyr
	Delområde	Orientering	Kystnært	Delområde	Orientering	
Aappilattoq	102-E1	Øst for bygden	Ja	102-E1	Øst for bygden	Ja
Narsarmijit	103-E1	Nordvest for bygden	Ja	Intet anlæg	-	Nej
Tasiusaq	104-E5	Nordøst for bygden	Ja	Intet anlæg	-	Nej
Ammassivik	106-E2	Nordøst for bygden	Ja	106-E2	Nordøst for bygden	
Alluitsup Paa	108-E3	Sydvest for bygden	Ja	108-E3	Sydvest for bygden	
Saarloq	201-A1	Nordøst for bygden	Delvist	Intet anlæg	-	
Eqalugaarsuit	202-E1	Øst for bygden	Ja	202-E1	Øst for bygden	Ja
Qassimiut	204-E1	Sydøst for bygden	Nej	204-E1	Sydøst for bygden	
Igaliku	302-E2	Nord for bygden	Nej	302-E2	Nord for bygden	Ja
Qassarsuk	305-A1/305-B1	Syd for bygden	Delvist	305-E2	Nord for bygden	Ja
Narsarsuaq	305-E1	Nordvest for bygden	Delvist	Intet anlæg	-	

Tabel 1 Placering af dumpe og forbrændingsanlæg i bygderne i Kommune Kujalleq

I alle bygderne skal der indtænkes faciliteter til modtagelse og pakning af farligt affald og andet problemaffald. Allerede fra 2020 planlægges de første tiltag omkring forbedringer af ordningerne for farligt affald og andet problemaffald i bygderne igangsat. I første omgang kan der blive tale om simple faciliteter på en midlertidig placering indtil der er fundet en mere permanent placering for de samlede modtagefaciliteter for affald i de enkelte bygder.

8.2 OPRYDNING OG NEDLUKNING AF DUMPE

Kommune Kujalleq har i årene 2014-2016 fået foretaget en oprydning af dumpene i Qaqortoq, Narsaq, Nanortalik og Alluitsup Paa. Ligeledes blev oprydningen af dumpene i Narsarsuaq, Aappilattoq, Qassiarsuk og Narsarmijit udbudt i samme periode, men der indkom ingen tilbud for disse lokaliteter.

Der udestår således en oprydning af dumpene i alle bygder med undtagelse af Alluitsup Paa. Der er i forbindelse med udbuddet af dumpoprydningerne i 2015 udarbejdet projekt-/arbejdsbeskrivelser for oprydningsarbejdet i de 4 af bygderne, som med mindre justeringer, kan anvendes ved igangsættelse af oprydningsarbejdet.

For de resterende 6 bygder; Tasiusaq, Ammassivik, Saarloq, Eqalugaarsuit, Qassimiut og Igaliku skal der udarbejdes projekt- og arbejdsbeskrivelser for oprydningsarbejdet.

Der skal fastlægges en plan for i hvilken rækkefølge, de resterende dumpoprydninger gennemføres. Kriterierne for en prioriteret rækkefølge kunne som tidligere være indbyggertallet og antallet af turister, der besøger de forskellige lokaliteter suppleret med en vurdering af de sundheds- og miljømæssige samt æstetiske behov for at fremskynde oprydningsarbejdet.

Hvis det, som nævnt under afsnit 8.3.3, besluttes, at der ikke fremadrettet skal ske en deponering af ikke-brændbart affald i bygderne, skal oprydningsprojekterne indeholde en plan for eventuel nedlukning af dumpene.

8.3 ETABLERING AF KONTROLLEREDE DEPONIER

På nuværende tidspunkt er der ikke etableret egentlige kontrollerede deponier i Kommune Kujalleq. Der skal derfor inden for den nærmest årrække træffes beslutning om hvor i kommunen, sådanne deponier skal etableres - og hvor mange.

Det skal dog understreges, at der i forlængelse af dumpoprydningerne, nævnt under afsnit 8.2, driftsmæssigt er taget de første skridt mod en mere celleopdelt drift af kommunens deponier; ligesom der ikke længere deponeres affald direkte ud til kysten.

8.3.1 QAQORTOQ

Kommune Kujalleq igangsatte i 2016 et projekt vedrørende den fremtidige affaldsdeponering i Qaqortoq. Projektet er i 2017 afrapporteret i følgende 5 notater:

- Notat I: Analyse af udvidelsesbehov
- Notat II: Projektskitse for udvidelse af eksisterende dump
- Notat III: Økonomisk overslag
- Notat IV: Driftsplan for den fremtidige drift af dumpen/deponiet
- Notat V: Udlicitering af driften

Forslaget til udvidelse af den eksisterende dump i Qaqortoq er udformet, så miljøkravene til kontrollerede deponier overholdes – jf. Retningslinjer i etablering af kontrollerede deponier¹.

Forslaget er udformet, så der kan ske en etapeopdelt udvidelse af dumpen:

Etape 1 omfatter det nuværende deponeringsområde og en udvidelse af dette område mod nord. Området nyindrettes med et område til mere eller mindre permanent deponering af udvalgte affaldsfraktioner (udvidelsen mod nord) og et område til midlertidig deponering af fraktioner med genanvendelsesegnede fraktioner (eksisterende område).

Etape 2 vedrører en udvidelse af det nuværende deponeringsområde mod vest, mens etape 3 vedrører en udvidelse af en yderligere udvidelse mod nord af etape 2-området. Det fuldt udbyggede deponi vil kunne rumme 75.000-100.000 m³ affald, hvilket teoretisk set ville kunne dække deponeringsbehovet i Qaqortoq ca. 35-50 år ud i fremtiden.

---

¹ Departementet for Miljø og Natur, Grønlands Selvstyre, dateret den 05.06.2014

Ved behov for yderligere deponeringsareal er der fortsat udvidelsesmuligheder mod vest. Samtidig vil en øget genanvendelse – særligt af bygge- og anlægsaffaldet – dog kunne mindske pladsbehovet til deponering.

Det var i projektet forudsat, at der fremadrettet skulle være et forbrændingsanlæg i Qaqortoq, der også skulle modtage brændbart affald fra de øvrige byer samt bygderne. Der er således i projektet kalkuleret med plads til midlertidigt oplag af forbrændingsejnet affald og til deponering af en slaggemængde svarende til forbrænding af brændbart affald fra hele kommunen.

Der er i projektet ikke kalkuleret med plads til deponering af ikke-brændbart affald fra andre bosteder end Qaqortoq. Ligeledes er der ikke afsat plads til håndtering – og i særdeleshed oplagring - af genanvendeligt affald fra andre bosteder.

8.3.2 NARSAQ OG NANORTALIK

De overordnede principper i udvidelsesprojektet for deponiet i Qaqortoq kan, med nødvendige stedspecifikke justeringer, anvendes i Narsaq og Nanortalik.

Både i Narsaq og Nanortalik er dumpene placeret kystnært, men begge steder er det forholdsvis enkelt at foretage foranstaltninger, der medvirker til at forhindre, at det deponerede affald ender i havet.

I Nanortalik er de første tiltag henimod dette allerede iværksat i forbindelse med oprydningen, da betonbrokker o.l. materialer blev anvendt til at påbegynde en vold mod havet. I Narsaq er der en eksisterende dæmning mod havet, der dog skal forhøjes i takt med, at mængden af deponeret affald øges.

I begge byer er dumpene placeret på en lokalitet, hvor der vil være kapacitet til de næste 30 års deponering. I Narsaq er der muligheder for udvidelse af deponiet mod vest. Udvidelsesmulighederne i Nanortalik er grundet de topografiske forhold lidt mere begrænset.

8.3.3 BYGDERNE

Det vurderes, at affaldsmængderne til deponering i bygderne forholdsvis små, særligt hvis de genanvendelige affaldsfraktioner som f.eks. jern- og metalkrot fraregnes. Der skal derfor træffes beslutning om hvorvidt, det giver mening at etablere kontrollerede deponier i bygderne, eller om der i stedet skal arbejdes med en transportløsning, hvor det deponeringsegne affald transporteres til deponering på et kontrolleret deponi i en af de tre byer. Sidstnævnte vil medføre, at der ikke længere deponeres affald i bygderne.

8.4 UDLICITERING AF AFFALDSHÅNDBLING

Kommune Kujalleq skal træffe beslutning om hvorvidt, der ønskes en udlicitering af dele af affaldshåndteringen i kommunens bosteder, særligt i de 3 byer. Dette kunne f.eks. være driften af deponierne, udskibning af genanvendelige affaldsfraktioner o.l.

Kommune Kujalleq har – jf. afsnit 8.3.1 - i 2016/2017 fået udarbejdet et notat omkring udlicitering af driften af dumpen i Qaqortoq. Notatet indeholder bl.a. beskrivelse af mulige driftsmodeller, og de overvejelser kommunen skal gøre sig ved en udlicitering af driftsopgaver på det tekniske område, samt en beskrivelse af andre kommuners erfaringer med udlicitering. Notatet afsluttes med en vurdering af de faktiske muligheder for udlicitering af deponidriften i Qaqortoq.

Dette notat er et udmærket udgangspunkt for en beslutning om en eventuel udlicitering af deponidriften i Qaqortoq, men har også så generel karakter, at det kan anvendes i forhold til beslutninger om udlicitering af andre affaldsrelaterede opgaver i alle kommunens bosteder.

9 MÅL 5: EN STYRKELSE AF PLANLÆGNING, ADMINISTRATION OG DRIFT

Styrkelse af planlægning, administration og drift er en væsentlig forudsætning for at løfte og måle på effekterne af de mange indsatser, der planlægges igangsat på affaldsområdet i Kommune Kujalleq.

Som et led i dette arbejde vil der i planperioden særligt være fokus på at skabe et større overblik over affaldsstrømmene og affaldsøkonomien i kommunen.

Samtidig er der også et behov for at løfte vidensniveauet hos de kommunale medarbejdere, der er beskæftiget med affaldshåndtering.

MÅL 5 - INDSATSOMRÅDER

1. Større gennemsigthed i affaldsøkonomien
2. Bedre overblik over affaldsstrømmene
3. Uddannelse af affaldspersonale

9.1 STØRRE GENNEMSIGTIGHED I AFFALDSØKONOMIEN

Kommune Kujalleq kan i henhold til miljølovgivningen opkræve gebyrer hos kommunens borgere og virksomheder, som alene kan og skal anvendes til dækning af kommunens udgifter på affaldsområdet, herunder udgifter til drift, planlægning, renoveringer og investeringer. Indtægter fra affaldsområdet, kan således ikke benyttes på andre områder.

Når der ses på den kommunale affaldsøkonomi, står det klart, at indtægterne fra gebyrer og varmesalg ikke dækker udgifterne på affaldsområdet. Der er således samlet set et underskud i driften af de kommunale affaldsanlæg og -ordninger. Enkelte ordninger kører med et stort overskud, f.eks. dagrenovationsindsamlingen, mens de fleste af de øvrige ordninger/anlæg drives med et større eller mindre underskud. Dermed lever den kommunale affaldsdrift overordnet set ikke op til det økonomisk "hvile i sig selv princip".

På nuværende tidspunkt er der ligeledes ikke tilstrækkelig klarhed over forholdet mellem udgifter og indtægter på affaldsområdet. Overblikket over denne sammenhæng er sammen med et overblik over affaldsmængderne væsentlige forudsætninger for gennemsigthed i affaldsøkonomien og fastsættelsen af kostægte gebyrer.

Desuden afsættes der i dag ikke særskilte økonomiske midler på affaldsområdet til planlægning og igangsættelse af initiativer, der ikke er enten ordnings- eller anlægsspecifikke. Ligeledes spares der ikke i nævneværdig grad op til investering i nye anlæg eller større renoveringer på eksisterende anlæg. Dette til trods for lovgivningen giver mulighed for, at gebyrindtægterne kan anvendes til finansiering af begge dele.

Hvis der skal skabes større gennemsigthed i affaldsøkonomien, er det væsentlig at få et større overblik over udgifterne på affaldsområdet.

I forlængelse heraf skal der foretages en evaluering og eventuel justering af affaldsgebyrerne, så det sikres, at de enkelte ordninger og anlæg hviler økonomisk i sig selv samt at gebyropkrævningen er i overensstemmelse med lovgivningen.

Endelig bør der også i højere grad sikres midler til gennemførelse af nye tiltag gennem en "opsparing" af gebyrindtægter, så udviklingen på affaldsområdet i mindre grad er styret af hvor stort et råderum, der er i den kommunale økonomi til at give ekstrabevillinger eller hvor mange midler, der modtages fra Grønlands Selvstyre til kommunale affaldsprojekter.

9.2 BEDRE OVERBLIK OVER AFFALDSSTRØMMENE

Mulighederne for en forbedret affaldsplanlægning afhænger af adgang til affaldsdata. Der er derfor til stadighed behov for at styrke og forbedre datagrundlaget gennem en videreudvikling af de eksisterende dataregistreringssystemer, så det sikres, at såvel administration som det politiske system i kommunen har den nødvendige viden om affaldsstrømme, herunder affaldsmængder og -fraktioner, så de rigtige beslutninger kan træffes.

Affaldsregistreringssystemerne skal videreudvikles så, der tages højde for, hvilke data der efterspørges i miljøgodkendelserne, hvilke data der er behov for til kapacitetsplanlægning samt i forbindelse med tilretning og justering af affaldsgebyrerne med henblik på en styrkelse af "hvile i sig selv princippet".

Detaljerede affaldsdata vil også være væsentlig parameter i forhold til at måle effekterne af de indsatser, der igangsættes omkring affaldsminimering og øget genanvendelse.

9.3 UDDANNELSE AF AFFALDSPERSONALE

Ønskerne om forbedringer i den daglige drift af de kommunale affaldsanlæg samt en mere differentieret, men også miljø- og sundhedsmæssig forsvarlig affaldshåndtering kræver, at der sættes målrettet ind omkring øget uddannelse og instruktion af driftspersonalet.

Dette kan ske på mange måder: Kortere eller længere kursusforløb, egentlige uddannelsesforløb², sidemandsoplæring eller tilsvarende.

De forskellige muligheder klarlægges og undersøges, og der udarbejdes herefter uddannelsesplaner for de enkelte medarbejdere ved de kommunale affaldsanlæg. Tilsvarende bør der også udarbejdes efteruddannelsesplaner for det administrative personale på affaldsområdet.

---

² F.eks. Affaldsteknikeruddannelsen på Jern- og Metalkolen i Nuuk (<https://www.kti.gl/da/uddannelser/jern-og-metal/transport-logistik/affaldstekniker>), videreuddannelsesforløb ved de danske AMU-centre <https://www.ug.dk/uddannelser/arbejdsmarkedsuddannelseramu/transporterhvervene/renovation-0> eller <https://www.fvc-kursus.dk/da-dk/kursusoversigt/affald-og-genbrug>

10 AFFALDSPLANENS ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Hidtil har den almindelige drift af affaldsområdet i Kommune Kujalleq været finansieret af gebyrindtægter og en delvis skattefinansiering. Skattefinansieringen lå i 2015 på ca. 15%, men er efterfølgende reduceret. For 2019 er der kun budgetteret med en skattefinansiering på ca. 4 %.

Nye tiltag, der ikke krævede større investering i nye anlæg eller renovering af eksisterende anlæg, er finansieret enten via ekstraordinære bevillinger fra kommunalbestyrelsen efter konkret ansøgning eller via tilskud fra Grønlands Selvstyre. Grønlands Selvstyre har over de seneste år krævet en kommunal medfinansiering på minimum 25 %, når der er ydet landskasselmidler til affaldsområdet.

Investeringer i nye affaldsanlæg eller renovering af eksisterende anlæg er finansieret via afsætning af midler hertil i de kommunale budgetter suppleret med tilskud fra Grønlands Selvstyre.

Det forventes, at finansiering af affaldsområdet i Kommune Kujalleq også i de kommende år vil ske efter samme retningslinjer som ovenfor skitseret. Der arbejdes på, at affaldsområdet på sigt kommer til at hvile langt mere økonomisk i sig selv og kan dækkes 100 % af gebyrindtægter samtidig med, at der også bliver mulighed for opsparing til fremtidige investeringer.

10.1 AFFALDSPLAN 2020-2031 - INVESTERINGSBEHOV

De forskellige indsatsområder er i nedenstående tabel inddelt i 4 finansieringsgrupper:

- Gruppe A: Indsætser, der igangsættes inden for de eksisterende driftsbudgetter. markeret med
- Gruppe B: Indsætser, der kræver en lav investering i f.eks. udstyr (< 500.000 kr.) markeret med
- Gruppe C: Indsætser, der kræver investeringer mellem 500.000 og 5 mio. kr. markeret med
- Gruppe D: Indsætser, der kræver investeringer på over 5 mio. kr. markeret med

Målsætninger/indsatsområder	Finansiering	
1. En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder		
1.1. Borgerinddragelse ved nye initiativer på affaldsområdet	Nuværende driftsbudget	A
1.2. Let adgang til affaldsinformationer for borgere og virksomheder på Kommune Kujalleqs hjemmeside	Nuværende driftsbudget	A
1.3. Fokus på affaldsinformation til børn og unge i Kommune Kujalleq	Nuværende driftsbudget	A
2. Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse		
2.1. Let adgang til bortskaffelse af genanvendeligt og farligt affald for kommunens borgere	Investeringsbehov	B
2.2. Udsortering og kompostering af organisk affald	Investeringsbehov	C
2.3. Direkte genbrug	Investeringsbehov	B
2.4. Bæredygtige og grønne indkøb	Nuværende driftsbudget	A
2.5. Fokus på renholdelsesindsatsen	Nuværende driftsbudget	A
3. Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger		
3.1. Komprimerings-/transportløsninger i byggerne	Investeringsbehov	C
3.2. Komprimerings-/transportløsning i Qaqortoq	Investeringsbehov	C
3.3. Information om affaldssortering ved transport	Nuværende driftsbudget	A
3.4. Nedlæggelse af bygdeforbrændingsanlæg	Investeringsbehov	C
3.5. Nedlæggelse af forbrændingsanlægget i Qaqortoq	Investeringsbehov	C

Målsætninger/indsatsområder	Finansiering	
4. Modtagefaciliteter for behandling af affald		
4.1. Etablering af modtagefaciliteter for modtagelse og behandling af affald	Investeringsbehov	D
4.2. Oprydning og nedlukning af dumpe	Investeringsbehov	D
4.3. Etablering af kontrollerede deponier	Investeringsbehov	D
4.4. Udlicitering af affaldshåndtering	Nuværende driftsbudget	A
5. En styrkelse af planlægning, administration og drift		
5.1. Større gennemsigtighed i affaldsøkonomien	Nuværende driftsbudget	A
5.2. Bedre overblik over affaldsstrømmene	Investeringsbehov	C
5.3. Uddannelse af affaldspersonale	Nuværende driftsbudget	A

I de efterfølgende afsnit er der foretaget en overordnet gennemgang af de enkelte tiltags økonomiske konsekvenser fordelt på de 4 finansieringsgrupper. Vurderingen af de økonomiske konsekvenser er baseret på tilsvarende vurderinger i den kommende nationale affaldshandlingsplan, samt kommunens egne overslag eller erfaringstal fra de øvrige grønlandske kommuner.

10.2 GRUPPE A – EKSISTERENDE DRIFTSBUDGETTER

Kommune Kujalleq arbejder i øjeblikket på tilførelsen af flere administrative ressourcer til affaldsområdet i kommunen. Nedenstående forudsætninger om hvilke opgaver, der er vurderet til at kunne løftes inden for rammerne af de kommunale driftsbudgetter, afhænger i høj grad af om dette lykkes. Lykkes det ikke at få tilført yderligere ressourcer, kan det resultere i de nedenfor oplyste indsats gennemføres knapt så hurtigt som forudsat.

I den kommende nationale affaldshandlingsplan er der forudsat, at der ansættes yderligere 2 medarbejdere til affaldsområdet i kommunerne. Kommune Kujalleq arbejder i først omgang dog kun på yderligere én medarbejder.

10.2.1 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 1

Det er på nuværende tidspunkt vurderet, at alle informationsindsatser beskrevet under målsætning i affaldsplanen kan gennemføres inden for rammerne af de nuværende kommunale driftsbudgetter.

I den nationale affaldshandlingsplan forudsættes det, at de grønlandske kommuner fremadrettet afsætter 100.000 kr./år til informationsindsatser på affaldsområdet.

10.2.2 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 2

Indsatsen omkring fokus og forbedringer i renholdelsesindsatsen er allerede en integreret del af den kommunale indsats på affaldsområdet og vurderes derfor at kunne gennemføres inden for rammerne af de nuværende kommunale driftsbudgetter.

Tilsvarende gør sig gældende i forhold til indsatsen for at øge omfanget af bæredygtige og grønne indkøb i kommunen. Det forventes dog, at Grønlands Selvstyre udarbejder konkrete retningslinjer o.l., der er direkte anvendelige i den kommunale forvaltning.

10.2.3 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 3

Under målsætning 3 er det alene informationsindsatsen om nødvendig affaldssortering, der vurderes at kunne holdes inden for rammerne af de nuværende kommunale driftsbudgetter.

10.2.4 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 4

Under målsætning 4 er det alene indsats 4.4, der omhandler en eventuel udlicitering af den kommunale affaldshåndtering, der vurderes at kunne holdes inden for rammerne af de nuværende kommunale driftsbudgetter. Dette skyldes, at Kommune Kujalleq allerede har fået udarbejdet et notat, der beskriver de forhold, som kommunen skal være opmærksom på ved en sådan udlicitering.

10.2.5 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 5

Kommune Kujalleq arbejder allerede på nuværende tidspunkt målrettet med at skabe større gennemsigtighed i økonomien på affaldsområdet. Det er derfor vurderet, at denne indsats kan gennemføres inden for rammerne af de nuværende kommunale driftsbudgetter. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan opstå et behov for indhente ekstern assistance for at komme i helt i mål.

Der er allerede på nuværende tidspunkt mulighed for efteruddannelse af det kommunale personale på affaldsområdet inden for rammerne af de kommunale driftsbudgetter. Den største udfordring har dog hidtil været et finde målrettede tilbud, der samtidig også gennemføres.

Det er i den nationale affaldshandlingsplan forudsat, at kommunerne afsætter 120.000 kr./år til efteruddannelse.

10.3 GRUPPE B – INVESTERINGSBEHOV < 500.000 KR.

Det er kun indsatserne omkring let adgang til bortskaffelse genanvendeligt og farligt affald samt etablering af faciliteter, der medvirker til et øget direkte genbrug, der vurderes at kræve en investering på under 500.000 kr.

Der er i 2019 givet et mindre tilskud fra Grønlands Selvstyre til et projekt, der skal sikre en øget indsamling af farligt affald i byerne. Det samlede budget er på ca. 150.000 kr., hvor kommunen selv finansierer ca. 25%. Budgettet dækker alene udgifterne til indsamlingsudstyr.

Det er i et tidligere kommunalt projekt vurderet, at udgifterne til etablering af faciliteter for effekter til direkte genbrug vil beløbe sig til ca. 50.000 kr. pr. by. I bygderne forventes udgifterne at være noget mindre.

10.4 GRUPPE C – INVESTERINGSBEHOV 500.00 – 5 MIO. KR.

10.4.1 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 2

I den eksisterende affaldsplan for Kommune Kujalleq er det vurderet, at gennemførelsen af et pilotprojekt omkring udsortering og kompostering af organisk affald vil kræve en investering på ca. 1 mio. kr.

10.4.2 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 3

En gennemførelse af indsatserne under målsætning 3 er forbundet med udgifter til investering i komprimerings- og emballeringsudstyr til de bosteder, der ikke allerede forefindes udstyr. Det gælder i Qaqortoq og 7 af kommunens bygder. Baseret på det økonomiske overslag i den kommende nationale affaldshandlingsplan skal der forventes en samlet udgift på minimum 2,2 mio. kr.

Hertil kommer også udgifterne til nedlæggelse af de eksisterende forbrændingsanlæg i bygderne samt i Qaqortoq.

Kommune Kujalleq har i 2019 fået tilskud til et pilotprojekt vedrørende bortskaffelse af forbrændingsanlægget i Igaliku samt efterfølgende reparation af bygningen hvori anlægget er placeret. Det samlede budget for dette projekt er knapt 250.000 kr. Hvis budgettet holder, skal der påregnes en udgift på ca. 1,5 mio. kr. til nedlæggelse af bygdeforbrændingsanlæggene i yderligere 6 bygder.

I forhold til nedlæggelse af forbrændingsanlægget i Qaqortoq er der i den kommende nationale affaldshandlingsplan kalkuleret med en udgift hertil på 1 mio. kr. Det vurderes ikke, at der i dette beløb er indregnet udgifter til hverken nedrivning af bygningen eller renovering af bygningen med henblik på anvendelse af denne til andet formål.

10.4.3 INDSATSER UNDER MÅLSÆTNING 5

Til understøtning af indsatsen omkring at få skabt et bedre overblik over affaldsstrømmen er det vigtigt, at der forefindes vægte ved affaldsanlæggene i byerne. Der er dog stor usikkerhed om omkostningerne ved anskaffelse af sådanne vægte.

I den kommende nationale affaldshandlingsplan er der kalkuleret med en investering på 20-40.000 kr. pr. vægt. Kommune Kujalleq har i en ansøgning til Grønlands Selvstyre anslået de samlede anlægsudgifter til etablering af en

brovægt til at være ca. 525.000 kr. for én vægt. I den eksisterende affaldsplan er der i det økonomiske overslag kalkuleret med 100-250.000 kr. for en vægttype, der typisk ses anvendt i landbruget.

10.5 GRUPPE D – INVESTERINGSBEHOV > 5 MIO. KR.

Det er kun under målsætning 4, at der forventes investeringer over 5 mio. kr. Det drejer sig om investering i forhold til etablering af modtagefaciliteter for modtagelse og behandling af affald, oprydning og nedlukning af dumpe samt etablering af kontrollerede deponier.

10.5.1 MODTAGEFACILITETER FOR MODTAGELSE OG BEHANDLING AF AFFALD

I den kommende nationale affaldshandlingsplan kalkuleres der med følgende investerings- og driftsudgifter ved etablering af de beskrevne modtagefaciliteter:

- Store/mellemstore byer (Qaqortoq): 6 mio. kr. til etablering og 1 mio. kr./år til drift.
- Små byer (Narsaq og Nanortalik): 3 mio. kr. til etablering og 0,5 mio. kr./år til drift
- Bygder (11 stk.): 0,5 mio. kr. til etablering og 30.000 kr./år til drift

Med disse tal giver det en samlet investering i Kommune Kujalleq på ca. 17 mio. kr. samt en løbende driftsudgift på godt 2,3 mio. kr.

10.5.2 OPRYDNING OG NEDLUKNING AF DUMPE

I Kommune Kujalleq er der i 2015/2016 foretaget en oprydning af dumpene i de 3 byer og en enkelt bygd (Alluitsup Paa), mens mangler oprydning af dumpene i de resterende 10 bygder.

I den kommende nationale affaldshandlingsplan er der regnet med ca. 2-3 mio. kr. til oprydning og nedlukning af en bygdedump. For Kommune Kujalleq betyder det en udgift i størrelsesordenen 20-30 mio. kr. Hertil skal tillægges udgifter til en opfølgende indsats på de dumpe i kommunen, der allerede er opryddet.

10.5.3 ETABLERING AF KONTROLLERERE DEPONIER

I den kommende nationale affaldshandlingsplan er der regnet med, at det vil koste ca. 3 mio. kr. at etablere et kontrolleret deponi i en by samt en løbende driftsudgift på ca. 600.000 kr./kontrolleret deponi.

Til sammenligning har Kommune Kujalleq i 2016 fået udarbejdet et økonomisk overslag over hvad, det vil koste at få etableret et kontrolleret deponi m.m. i Qaqortoq. Af dette overslag fremgår det, at etablering vil koste ca. 15 mio. kr. hvoraf ca. 12 mio. kr. går til udsprængning. Herudover er der i overslaget kalkuleret med investering i diverse udstyr til en samlet pris af ca. 10 mio. kr.

Tilsvarende er der i Nanortalik budgetteret med ca. 5,5 mio. kr. til etablering af et renovations- og genbrugscenter, der bl.a. også indbefatter etablering af et kontrolleret deponi.

Noget kunne derfor tyde på, at det investeringsbeløb, der fremgår af den nationale affaldshandlingsplan, ud fra en gennemsnitsbetragtning er noget underestimeret.

Det vurderes endvidere, at de driftsudgifter, der er kalkuleret med i den kommende nationale affaldshandlingsplan, er sat lidt for lavt set i sammenhæng med hvad, det på nuværende tidspunkt koster at drive de kommunale dumpe.

11 IMPLEMENTERING OG TIDSPLAN

I nedenstående tidsplan er det angivet hvornår de indsatser, der er beskrevet under de enkelte målsætninger, forventes igangsat. Der er i denne forbindelse skelnet mellem aktiviteter, der har karakter af en driftsmæssig opgave, der udføres løbende samt aktiviteter, der primært handler om igangsætning af nye initiativer på affaldsområdet og i øvrigt er kendetegnet ved, at der skal findes midler til finansieringen af aktiviteten/initiativet.

Målsætninger/Indsatsområder	2020	2021	2022	2023	2024-2031
1. En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder					
1.1 Borgerinddragelse ved nye initiativer på affaldsområdet					
1.2 Let adgang til affaldsinformationer for borgere og virksomheder på Kommune Kujalleqs hjemmeside					
1.3 Fokus på affaldsinformation til børn og unge i Kommune Kujalleq					
2. Affaldsforebyggelse, øget kildesortering og genanvendelse					
2.1 Let adgang til bortskaffelse af genanvendeligt og farligt affald for kommunens borgere					
2.2 Udsortering og kompostering af organisk affald					
2.3 Direkte genbrug					
2.4 Bæredygtige og grønne indkøb					
2.5 Fokus på renholdelsesindsatsen					
3. Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger					
3.1 Komprimerings-/transportløsninger i bygderne					
3.2 Komprimerings-/transportløsning i Qaqortoq					
3.3 Information om affaldssortering ved transport					
3.4 Nedlæggelse af bygdeforbrændingsanlæg					
3.5 Nedlæggelse af forbrændingsanlægget i Qaqortoq					
4. Modtagefaciliteter for behandling af affald					
4.1 Etablering af modtagefaciliteter for modtagelse og behandling af affald					
4.2 Oprydning og nedlukning af dumpe					
4.3 Etablering af kontrollerede deponier					
4.4 Udlicitering af affaldshåndtering					
5 En styrkelse af planlægning, administration og drift					
5.1 Større gennemsigtighed i affaldsøkonomien					
5.2 Bedre overblik over affaldsstrømmene					
5.3 Uddannelse af affaldspersonale					

 Løbende aktiviteter

 Større og/eller nye initiativer/aktiviteter

11.1 FORANKRING OG PROCES

11.1.1 FORANKRING

Affaldsplan 2020-2031 er en sektorplan, der er underlagt den overordnede kommunale planlægning fastlagt i "Kommuneplan 2017-2028 for Kommune Kujalleq".

Affaldsplanen rummer brede målsætninger og en række miljøbeskyttende tiltag, der både vedrører affaldsdrift, etablering og reovering af affaldsanlæg, herunder arealplanlægning samt en styrkelse af administration og drift. Tiltagene

er således bredt forankret i kommunens Forvaltning for Teknik og Miljø, hvor det er kommunens medarbejder i miljøafdelingen, der vil være den overordnede tovholder i forhold til implementeringen af initiativerne i affaldsplanen.

Arbejdet med implementering af initiativerne i affaldsplanen vil, udover forvaltningen, dog også involvere en række af de øvrige forvaltninger/afdelinger i kommunen; f.eks. Økonomisk Forvaltning og kommunikationsafdelingen.

11.1.2 INVOLVERING AF BORGERE OG VIRKSOMHEDER

Kommune Kujalleq lægger vægt på, at affaldsproducenterne – borgere såvel som virksomheder – er involveret i implementeringen af affaldsplanen. Dette kræver oplysning og information.

En styrket informationsindsats i forhold til affaldsproducenterne er derfor en selvstændig målsætning i affaldsplanen, da information er en vigtig forudsætning for, at kvalitetsniveauet for affaldshåndteringen løftes.

For at give kommunens borgere og virksomheder adgang til at få oplysninger om – og indflydelse på - de kommende 12 års affaldsplanlægning i Kommune Kujalleq sendes Affaldsplan 2020-2031 i offentlig høring efter den politiske vedtagelse i kommunalbestyrelsen.

Eventuelle forslag og bemærkningerne vil i relevant omfang blive indarbejdet i affaldsplanen efter høringsperiodens afslutning. Planen vil herefter blive forelagt kommunalbestyrelsen med henblik på endelig vedtagelse.

KOMMUNE KUJALLEQ'S AFFALDSPLAN 2020-2031

STATUS PÅ AFFALDSOMRÅDET

REVIDEREDE KORTLÆGNING, AFFALDSMÆNGDE SAMT DEMOGRAFISK OG ØKONOMISK UDVIKLING

1 REVIDERET AFFALDSKORTLÆGNING OG DATAGRUNDLAG

Den reviderede affaldskortlægning bygger videre på den kortlægning, der blev foretaget ved udarbejdelse af Affaldsplan 2016-2027 og er i princippet kun ændret på de punkter, hvor der efterfølgende er sket ændringer i forhold til de forskellige affaldsordninger og affaldsanlæg.

Affaldskortlægningen var i 2015 baseret på en detaljeret kortlægning for de tre byer: Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik samt kortlægningsnotater for dumpene i de fem bygder: Narsarsuaq, Alluitsup Paa, Qassiarsuk, Aappilattoq og Narsarmijit, der blev udarbejdet i forbindelse med planlægningen af dumpoprydningsprojekter i de 5 bosteder suppleret med oplysninger indhentet fra bygdekontorerne i efteråret 2015. For de resterende seks bygder er affaldskortlægningen baseret på oplysninger indhentet fra bygdekontorerne samt billedmateriale for bygderne Ammassivik, Tasiusaq, Qassimiut, Igaliku fra foråret/sommeren 2015.

Nærværende dokument indeholder en opsummering af resultaterne af affaldskortlægningen fra 2015 suppleret med de ændringer, der er sket efterfølgende. Opsummeringen er foretaget på tværs af bostederne. I opsummeringens første del beskrives status for indsamlings- og anvisningsordningerne samt de problemstillinger som kortlægningen har afdækket i de enkelte bosteder. I opsummeringens anden del beskrives status for modtage- og behandlingsanlæg, hvor hvert afsnit indledes med en beskrivelse af en række generelle forhold, hvorefter status for henholdsvis hovedby (Qaqortoq), byer (Narsaq og Nanortalik) samt større og mindre bygder beskrives.

2 INDSAMLINGS- OG ANVISNINGSORDNINGER

2.1 DAGRENOVATION

Der er etableret indsamlingsordninger for dagrenovation i alle byer og bygder. I Qaqortoq, Nanortalik, Alluitsup Paa og Narsarsuaq er indsamlingen udliciteret til en privat entreprenør. I de øvrige bosteder varetages indsamlingen af kommunens egne driftsmedarbejdere. Der betales et kvartalsvis gebyr pr. husstand, som dækker en ugentlig indsamling. Husstande, der har brug for mere end én ugentlig indsamling, skal tilmelde sig ordningen med flere beholdere.

Bosted	Drift		Indsamlings-frekvens	Bortskaffelse	Køretøj
	Kommunal	Entreprenør			
Qaqortoq		X	1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg	Eget køretøj
Narsaq	X		1 gang ugentligt	Dumpen	Traktor
Nanortalik		X	1 gang ugentligt	Balletering/transport	Eget køretøj
Aappilattoq	X		1 gang ugentligt	Dumpen	Traktor/slæde
Narsarmijit	X		1 gang ugentligt	Dumpen	Kramer
Tasiusaq	X		1 gang ugentligt	Dumpen	Traktor
Ammassivik	X		1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg	4-Hjuler
Alluitsup Paa		X	1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg	Eget køretøj
Saarloq	X		1 gang ugentligt	Dumpen/ åben afbrænding	Trillebør
Eqalugaarsuit	X		1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg	Traktor
Qassimiut	X		1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg	4-hjuler med anhænger/ lejet gummiged om vinteren
Igaliku	X		1 gang ugentligt	Dumpen - afdækkes	4-hjuler med anhænger
Qassiarsuk	X		1 gang ugentligt	Forbrændingsanlæg/ åben afbrænding	4-hjuler med anhænger
Narsarsuaq		X	1 gang ugentligt	Åben afbrænding	Eget køretøj

Tabel 1 Indsamlingsordninger for dagrenovation

2.2 ORDNINGER FOR STORSKRALD, FORÅRSRENGØRING OG KLINISK RISIKOAFFALD

Der er etableret ordninger for storskrald i alle bosteder.

I Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik er der fra 2017 indført en ny storskraldsordning, hvor borgerne betaler et separat gebyr for at få hentet storskrald. Borgerne skal kontakte Forvaltningen for Teknik og Miljø og bestille afhentning af storskrald, men har ligeledes mulighed for selv at aflevere storskrald til kommunens affaldsmottageanlæg.

I bygderne forefindes der kun en anvisningsordning, hvor borgerne selv skal aflevere affaldet til kommunens modtageanlæg. Af samme grund opkræves disse ikke gebyr for storskrald.

Kommunen arrangerer årligt en forårsrengøring i alle byer og bygder.

Sundhedsvæsenet står for indsamling af klinisk risikoaffald i alle bostederne og affaldet udskibes typisk til Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk eller til Danmark for bortskaffelse.

Bosted	Storskrald	Forårsrengøring	Klinisk risikoaffald
Qaqortoq	Ja	Ja	Ja
Narsaq	Ja	Ja	Ja
Nanortalik	Ja	Ja	Ja
Aappilattoq	Ja	Ja	Ja
Narsarmijit	Ja	Ja	Ja
Tasiusaq	Ja	Ja	Ja
Ammassivik	Ja	Ja	Ja
Alluitsup Paa	Ja	Ja	Ja
Saarloq	Ja	Ja	Ja
Egalugaarsuit	Ja	Ja	Ja
Qassimiut	Ja	Ja	Ja
Igaliku	Ja	Ja	Ja
Qassiarsuk	Ja	Ja	Ja
Narsarsuaq	Ja	Ja	Ja

Tabel 2 Ordninger for storskrald, forårsrengøring og klinisk risikoaffald

2.3 ORDNINGER FOR DØDE DYR OG FANGSTRESTER

Der er etableret anvisningsordninger for døde dyr og fangstrestere i alle bosteder.

Døde dyr og fangstrestere deponeres hovedsageligt på dumpene eller bortskaffes via åben afbrænding på dumpen. I de tilfælde hvor, der forefindes et forbrændingsanlæg, som er i drift, afbrændes fangstrestere og døde dyr typisk i disse anlæg - se tabel 3.

Generelt benyttes ordningerne kun i begrænset omfang. Det er tidligere oplyst, at borgerne flere steder bortskaffer animalsk affald på anden vis ved selv at dumpe det i havet eller grave det ned.

2.4 ORDNINGER FOR BRÆNDBART OG IKKE-BRÆNDBART ERHVERVSAFFALD

Der er afleveringsordninger for brændbart og ikke-brændbart erhvervsaffald i alle bosteder.

Brændbart erhvervsaffald bortskaffes enten til forbrændingsanlæg i de bosteder, hvor der er et anlæg i drift eller via åben afbrænding. I Narsaq bortskaffes det brændbare erhvervsaffald til dumpen. Ikke-brændbart erhvervsaffald bortskaffes til dumpen i alle bosteder. Se endvidere tabel 4.

Der er modtagekontrol i byerne, men der er endnu ikke fast bemanning på dumpene i bygderne. I flere af bygderne er der dog en begrænset modtagekontrol, hvor affaldet grovsorteres.

Erhvervsvirksomheder betaler gebyr for at benytte afleveringsordninger – se mere herom i afsnit 4.

Bosted	Anvisnings- mulighed	Bortskaffelsesmåde		
		Deponeres på dumpen	Forbrændes på anlæg	Brændes på dumpen
Qaqortoq	Ja	Nej	Ja	Nej
Narsaq	Ja	Ja	Nej	Nej
Nanortalik	Ja	Ja	Nej	Ja
Aappilattoq	Ja	Ja	Nej	Ja
Narsarmijit	Ja	Ja	Nej	Ja
Tasiusaq	Ja	Ja	Nej	Ja
Ammassivik	Ja	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke
Alluitsup Paa	Ja	Nej	Tilsættes olie og brændes	Nej
Saarloq	Ja	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke
Eqalugaarsuit	Ja	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke
Qassimiut	Ja	Nej	Nej	Ja
Igaliku	Ja	Ja	Nej	Brændes og nedgraves
Qassiarsuk	Ja	Ja	Nej	Brændes og nedgraves
Narsarsuaq	Ja	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke

Tabel 3 Ordninger for døde dyr og fangstrester

Bosted	Brændbart erhvervsaffald		Ikke-brændbart erhvervsaffald		Afleverings- gebyr
	Bortskaffelse	Modtage- kontrol	Bortskaffelse	Modtage- kontrol	
Qaqortoq	Forbrændingsanlægget	Ja	Dumpen	Ja	Ja
Narsaq	Dumpen	Ja	Dumpen	Ja	Ja
Nanortalik	Dumpen	Ja	Dumpen	Ja	Ja
Aappilattoq	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Narsarmijit	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Tasiusaq	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Ammassivik	Forbrændingsanlægget	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Alluitsup Paa	Dumpen	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Saarloq	Dumpen	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Eqalugaarsuit	Forbrændingsanlæg/dump	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Qassimiut	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Igaliku	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Qassiarsuk	Afbrændes i bygdeanlæg/ åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr
Narsarsuaq	Åben afbrænding	Nej	Dumpen	Nej	Basisgebyr

Tabel 4 Ordninger for brændbart og ikke-brændbart erhvervsaffald

3 MODTAGE- OG BEHANDLINGSANLÆG FOR BORTSKAFFELSE AF AFFALD

3.1 FACILITETER OG ORDNINGER TIL HÅNDTERING AF FARLIGT AFFALD OG ANDET PROBLEMAFFALD

3.1.1 GENERELT

Farligt affald har igennem mange år været deponeret på dumpene både i byer og bygder. I forbindelse med dumpoprydningerne i Qaqortoq, Narsaq, Nanortalik og Alluitsup Paa 2015 og 2016 blev det farlige affald udsorteret, hvorefter det blev behandlet og bortskaffet i Danmark. På de øvrige dumpe udgør det farlige affald fortsat et miljø- og sundhedsmæssigt problem.

Der er i de kommunale affaldsregulativer beskrevet anvisningsordninger for det miljøfarlige affald, som gælder for alle bosteder.

Der er i Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik etableret miljøgodkendte modtagestationer for miljøfarligt affald.

I bygderne mangler der stadig modtagefaciliteter for de fleste af de miljøfarlige fraktioner hvorfor, at det farlige affald fortsat deponeres uden nogen form for miljøbehandling.

3.1.2 HOVEDBY OG BYER

Farligt affald kan afleveres på modtagestationerne i byerne, hvor det behandles og udskibes til Danmark for videre bortskaffelse/behandling. Mængderne registreres og erhvervsvirksomheder betaler gebyr for bortskaffelsen. Registreringerne er af svingende kvalitet. I Qaqortoq er der adgang til computer, og mængderne kan således registreres i regneark. Både i Narsaq og i Nanortalik foretages registreringerne i hånden, da der ikke er adgang til computer ved modtagestationerne.

Det er hovedsageligt erhvervsvirksomheder, der afleverer farligt affald ved modtagestationerne. Der er opsat batteribokse mange steder rundt om i byerne med henblik på at få indsamlet en større mængde af det farlige affald.

I Qaqortoq foretages der en grovsortering af dagrenovationsaffaldet inden det afbrændes. I Narsaq og Nanortalik er dagrenovationsaffaldet hidtil blevet deponeret uden nogen yderligere sortering på dumpen.

Frem til 2015 blev der ikke foretaget en regelmæssig udskibning af farligt affald. Der var derfor indtil da en udpræget "pulterkammereffekt". Dette var medvirkende til, at der i forbindelse med oprydningen af dumpene i de 3 byer blev udskibet store mængder miljøfarligt affald og andre typer affald, der udgjorde et håndteringsmæssigt problem på dumpene (f.eks. bildæk, jern- og metalskrot m.m.).

Efter oprydningen sker der en mere kontinuerlig udskibning af affaldet. Generelt savner kommunen dog viden om hvilke affaldsfraktioner, det kan betale sig at udskibe, hvad udskibningen koster, hvilke affaldsfraktioner, der med eller uden forudgående behandling kan sælges, hvad det koster at bortskaffe ikke genanvendelige fraktioner osv.

3.1.3 STØRRE OG MINDRE BYGDER

Der mangler egentlige modtagefaciliteter for farligt affald i alle bygder, da en af de største udfordringer er manglende økonomi til etablering af modtagefaciliteter for farligt affald i bygderne.

I enkelte bygder er der dog velfungerende afleveringsordninger for de fleste typer af farligt affald. I andre bygder er der etableret ordninger for mindre batterier, akkumulatører og spildolie, som typisk kan afleveres enten til kommunen eller hos Pilersuisoq, mens der mangler ordninger for øvrigt farligt affald såsom kemikalier, malingrester, elektronikskrot og køle-/fryseskabe.

I flere af bygderne er der imidlertid ikke etableret nogen form for afleveringsfaciliteter, hvorfor hovedparten af alt farligt affald deponeres på dumpene.

En oversigt over hvordan de forskellige affaldsfraktioner behandles i de enkelte bosteder fremgår af tabel 5.

Ved deponering af det farlige affald på dumpene sker der i nogen grad en sammenblanding med det øvrige affald. Ved åben afbrænding af dagrenovation og andet forbrændingseget affald på dumpene, er det vanskeligt at undgå, at også farligt affald afbrændes. Forbrændingstemperaturerne er afgørende for, hvor store mængder farlige stoffer, der udledes. Ved åben afbrænding er temperaturerne for lave, og dumpen kan ulme i dagevis. Derfor er det særlig miljø- og sundhedsmæssigt problematisk, at det farlige affald afbrændes på dumpene.

Bosted	Anvisnings-/afleveringsordninger for samt håndtering af:				Modtage- station
	Batterier og akkumulatorer	Kemikalier, malingrester o.a. farligt affald	Elektronikaffald	Køle-/fryseskabe	
Qaqortoq	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Narsaq	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nanortalik	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Aappilattoq	Delvis frasortering Ingen udskibning	Nej	Nej	Nej	Nej
Narsarmijit	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Tasiusaq	Ved ikke	Nej	Nej	Nej	Nej
Ammassivik	Ja	Nej	Tilfældig frasortering Ingen udskibning	Tilfældig frasortering Ingen udskibning	Nej
Alluitsup Paa	Ja	Spildolie afleveres hos Nukissiorfiit	Delvis frasortering Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Nej
Saarloq	Ja	Delvis frasortering Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Nej
Eqalugaarsuit	Ja	Ja Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Nej
Qassimiut	Delvis frasortering Ingen udskibning	Spildolie brændes på dumpen	Delvis frasortering Ingen udskibning	Delvis frasortering Ingen udskibning	Nej
Igaliku	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Qassiarsuk	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Narsarsuaq	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej

Tabel 5 Ordninger for farligt affald og andet problemaffald

3.2 GENANVENDELSESFACILITETER

Der er i Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik opsat genbrugsbøbler til glas samt metaldåser og andet metalaffald fra husholdninger.

Det indsamlede glasaffald lægges i midlertidigt deponi med henblik på senere lokal genanvendelse. Metalaffaldet skulle efter planen bortskaffes sammen med det jern- og metalskrot, der modtages på dumpene. Desværre har det vist sig, at metalaffaldet ikke er rengjort tilstrækkeligt til, at dette er en mulighed. Der skal derfor findes en løsning på dette problem.

3.3 FORBRÆNDINGSLØSNINGER

3.3.1 GENERELT

Håndtering af brændbart affald har længe udgjort et stort problem i Grønland, hvilket gælder for alle de byer og bygder, hvor der ikke er etableret forbrændingsanlæg, eller hvor anlægget er ude af drift. Åben afbrænding af dagrenovation og andet forbrændingseget affald praktiseres i de fleste af disse bosteder, selvom åben afbrænding ikke er tilladt i henhold til lovgivningen.

Det eneste alternativ til den åbne afbrænding er deponering, med de gener deponering giver i form af skadedyr, lugt, uhygiejniske forhold m.v. Nogle steder er der mangel på afdækningsmateriale til at begrænse pågældende gener ved deponering, og i flere bosteder er det rent fysisk ikke muligt at deponere det forbrændingsegnet affald på dumpene, da der ikke er tilstrækkelig kapacitet. Generelt er adgangen til afdækningsmateriale bedre i Sydgrønland end i f.eks. Nordgrønland.

Hertil kommer, at mange af de eksisterende forbrændingsanlæg enten ikke er i drift, eller er stærkt nedslidte.

De grønlandske kommuner har på baggrund af ovenstående længe efterlyst en overordnet national strategi for forbrændingseget affald, herunder særligt dagrenovation og dagrenovationslignende affald og der er udarbejdet flere rapporter, der er relateret til dette emne; f.eks. kan nævnes udrednings-, pilot- og evalueringsprojekter om transport af affald, tilstandsvurdering og renoveringsforslag for eksisterende forbrændingsanlæg, forprojekter og dispositionsforslag for opførelse af nye forbrændingsanlæg m.m.

I 2017/2018 førte alle disse forarbejder endelig til en beslutning om, at der opføres 2 nye højteknologiske forbrændingsanlæg i Grønland hvorpå, forbrændingseget affald fra hele Grønland skal håndteres. De to nye anlæg placeres i Nuuk og Sisimiut, hvilket medfører, at der skal etableres faciliteter til komprimering og emballering af affald i de øvrige byer og bygder.

Projekteringen og driften af de nye forbrændingsanlæg m.m. skal forestås af det fælleskommunale affaldsselskab ESANI, der blev etableret i 2018.

3.3.2 ANLÆG TIL HÅNDTERING AF FORBRÆNDINGSEGET AFFALD I KOMMUNE KUJALLEQ

Nedenfor er der givet en kort gennemgang af status for anlæggene til håndtering af forbrændingseget affald i Kommune Kujalleq.

I tabel 6 er en oversigt over, om der forefindes forbrændingsanlæg i de enkelte bosteder, om disse anlæg er i drift samt om hvorvidt, der er investeret i komprimeringsudstyr, der skal anvendes, når affaldet skal transporteres til ESANI's nye forbrændingsanlæg.

Bosted	Forbrændingsanlæg	Anlæg i drift	Komprimeringsudstyr
Qaqortoq	Ja (1998)	Ja	Nej
Narsaq	Nej	-	Ja (ca. 2000)
Nanortalik	Ja – Air Burner (2015)	Nej	Ja (2017)
Aappilattoq	Ja (1998)	Nej	Ja (2018)
Narsarmijit	Nej	-	Nej
Tasiusaq	Nej	-	Nej
Ammassivik	Ja (1995)	Ja	Nej
Alluitsup Paa	Ja (1995)	Ja	Nej
Saarloq	Ja (1998)	Nej – anlæg aldrig opsat	Nej
Eqalugaarsuit	Ja (1996)	Ja	Ja (2018)
Qassimiut	Ja (1997)	Ja	Nej
Igaliku	Ja (1997)	Nej	Ja (2017)
Qassiarsuk	Ja (1996)	Ja	Ja (2017)
Narsarsuaq	Nej	-	Nej

Tabel 6 Oversigt over anlæg til håndtering af forbrændingseget affald. Tallene i parentes angiver hvilket årstal anlæggene ca. er etableret eller bevillingen hertil er givet)

QAQORTOQ

Det eksisterende forbrændingsanlæg i Qaqortoq er etableret i 1998. Allerede i 2010 blev det konstateret, at anlægget var voldsomt nedslidt, og at der inden for en kortere årrække var behov for en omfattende renovering af både anlæg og bygninger. Herved kunne anlæggets levetid potentielt forlænges med 10 år inden, det ville være udtjent. I årene 2010-2015 blev der dog kun foretaget løbende småreparationer på anlægget.

Grønlands Selvstyre gav i 2015 tilskud til, at kommunerne kunne få foretaget en gennemgang af forbrændingsanlæggene i byerne med det formål at undersøge og vurdere mulighederne for, at anlæggene kunne opgraderes, så de på sigt kunne overholde EU's grænseværdier for udledning af dioxin og tungmetaller samt anvendes til bortskaffelse af brændbart PCB-holdigt byggeaffald, patologisk affald og klinisk risikoaffald.

Gennemgangen af anlæggene skulle tillige belyse muligheden for kapacitetsudvidelse, så der om muligt kan transporteres affald fra nærliggende byer eller bygder til forbrænding på anlægget samt kortlægge behovet for renoverings- og vedligeholdelsesarbejde, herunder en forlængelse af anlæggenes levetid.

På baggrund af denne gennemgang måtte det konkluderes, at forbrændingsanlægget i Qaqortoq var endnu mere nedslidt, og at det eneste fornuftige ville være at opføre et helt nyt forbrændingsanlæg.

Med tilskud fra Grønlands Selvstyre blev der i 2016 igangsat en forundersøgelse for et nyt forbrændingsanlæg.

Som følge af beslutningen om opførelsen af de to nye nationale forbrændingsanlæg i Nuuk og Sisimiut skal der ikke opføres nyt forbrændingsanlæg i Qaqortoq.

Det eksisterende anlæg skal dog forblive i drift indtil, de to nye anlæg er etableret og skal også, i det omfang det er muligt, modtage affald fra Narsaq og Nanortalik samt de 4 bygder, hvor der allerede er investeret i komprimeringsudstyr.

Når de nye nationale anlæg er etableret, skal forbrændingsanlægget i Qaqortoq nedlægges, og der skal investeres i komprimerings- og emballeringsudstyr, så også det forbrændingsegne affald fra Qaqortoq sendes til forbrænding på et af de nye anlæg. Forbrændingsanlægsbygningen tænkes genanvendt til komprimering og emballering af affaldet.

NARSAQ OG NANORTALIK

Der er ikke etableret forbrændingsanlæg i hverken Narsaq eller Nanortalik, men der er indhentet erfaringer med andre typer af forbrændingsløsninger.

I Narsaq har der i årene 2012-2014 været forsøg med emballering af dagrenovationsaffald og efterfølgende forsendelse til forbrændingsanlægget i Qaqortoq. På grund af problemerne med driften af forbrændingsanlægget i Qaqortoq er det ikke lykkedes at sikre en stabil udskibningsordning. Transporten af dagrenovation fra Narsaq blev sat i bero i april 2014, og dagrenovation er lige siden blevet deponeret på dumpen. Der har dog været enkelte forsøg på at genoptage transporterne efter 2014, men dette er ikke endt ud i en permanent løsning.

Som det fremgår af tabel 6, blev der allerede i 2000 investeret i komprimerings- og emballeringsudstyret til Narsaq med det mål at transportere affald til det dengang nyopførte forbrændingsanlæg i Qaqortoq. Af forskellige årsager blev udstyret dog aldrig for alvor taget i brug før igangsættelsen af forsøgsprojektet i 2012.

Nanortalik fik i 2014 bevilget en Air Burner S 111 fra Grønlands Selvstyre, som blev taget i brug i juli 2015.

Air Burneren er en stor åben container med sluser, der cirkulerer røgen rundt, så der sker en ekstra afbrænding af røggasserne. Air Burneren er udviklet til afbrænding af træ, og erfaringerne med afbrænding af dagrenovationsaffald er således begrænsede. Udformningen med en åben container er problematisk under arktiske forhold, hvor der falder meget nedbør i form af sne, som påvirker forbrændingstemperaturen. Desuden betød placeringen af anlægget på dumpen i Nanortalik, at der på grund skiftende vindretninger alt for ofte var problemer med røggener indover byen.

Air Burneren har derfor kun kortvarigt været anvendt til afbrænding af dagrenovation og andet brændbart affald, og er ikke længere i anvendelse.

Fremadrettet er det planen, at forbrændingsegnet affald fra både Narsaq og Nanortalik skal transporteres til forbrænding på de nye nationale anlæg og indtil da til forbrændingsanlægget i Qaqortoq, i det omfang dette er muligt. Der er derfor også investeret i komprimerings- og emballeringsudstyr til Nanortalik med støtte fra Grønlands Selvstyre.

BYGDERNE

Der er i sidste halvdel af 1990'erne etableret bygdeforbrændingsanlæg i 8 af de 11 bygder.

I de 2 af bygderne er forbrændingsanlægget ikke længere i drift som følge af manglende vedligeholdelse og renovering. Herudover er anlægget i Saarloq aldrig blevet etableret.

I hovedparten af de bygder, der er uden en fungerende forbrændingsløsning bortskaffes dagrenovation og andet brændbart affald via åben afbrænding på dumpen, selvom denne praksis ifølge lovgivningen ikke er tilladt. Afbrændingen omfatter, som tidligere påpeget, også i nogen grad farligt affald.

Også fra bygderne skal der i fremtiden ske en transport af affaldet til de nye nationale forbrændingsanlæg og indtil da til forbrændingsanlægget i Qaqortoq. Der er derfor allerede nu investeret i komprimerings- og emballeringsudstyr til bygderne Qassarsuk, Igaliku, Eqalugaarsuit og Aappilattoq med støtte fra Grønlands Selvstyre.

I de bygder, hvor der forefindes bygdeforbrændingsanlæg, er anlæggene placeret i mindre stålhaller. Disse haller tænkes fremadrettet anvendt til modtagefaciliteter for affald i takt med, at bygdeforbrændingsanlæggene skrottes.

Grønlands Selvstyre har i 2019 ydet tilskud til et forsøgsprojekt med skrotning af bygdeforbrændingsanlægget og efterfølgende renovering af hallen i Igaliku.

3.4 DUMPE/DEPONIER

3.4.1 GENERELT

En stor andel af dumpene er placeret uhensigtsmæssigt – tæt ved beboelse og kystnært. Der foretages ingen monitoring eller opsamling af udledt perkolat fra dumpene. På størstedelen af dumpene sker der i større eller mindre udstrækning en sammenblanding af de forskellige affaldsfraktioner, og der er generelt problemer med skadedyr og lugtgener. Ligeledes foretages der på flere af byggedumpene åben afbrænding.

3.4.2 QAQORTOQ, NARSAQ OG NANORTALIK

Der er i 2015/2016 foretaget en oprydning på dumpene i Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik med henblik på indretning af kontrollerede deponier og en celleopdelt drift. Selvom kommunen ikke er i mål med etablering af kontrollerede deponier, har oprydningen medført en bedre og mere celleopdelt drift på dumpene og hvor der ikke længere deponeres affald i en zone 30 m fra kystlinjen.

For dumpen i Qaqortoq er der i 2016/2017 udarbejdet en projektskitse for etablering af et kontrolleret deponi inklusiv en udvidelse af deponeringsområdet. Som et led i dette projekt er der tillige udarbejdet en driftsplan for deponiet. Flere af elementerne kan uden større problemer implementeres på dumpene i Narsaq og Nanortalik.

I forbindelse med oprydningen på dumpen i Nanortalik er der etableret en vold mod havet samt etableret en perkolatledning med udløb i havet. Efterfølgende er der i 2017 bevilliget et beløb på godt 5 mio. kr. til etablering af et renovations- og genbrugscenter i Nanortalik. I Narsaq er der opsat hegn omkring dumpen. Herudover er bemanningen på dumpene øget.

Endelig er der i de seneste år investeret i maskinel, der skal sikre en mere hensigtsmæssig drift på dumpene i de tre byer; bl.a. neddelere til Narsaq og Nanortalik og gummiged til Qaqortoq.

3.4.3 BYGDERNE

I Alluitsup Paa er der i 2015/2016 foretaget en oprydning af dumpen. I forlængelse af oprydningen er der investeret i hegn, bom og mandskabsfaciliteter til opsætning på dumpen; ligesom der også er planlagt andre tiltag til forbedring af driften af dumpen. Baseret på erfaringerne med de igangsatte tiltag i Alluitsup Paa skulle disse efterfølgende implementeres i de øvrige bygder. Desværre er arbejdet i Alluitsup Paa gået i stå.

Der er også udarbejdet projektbeskrivelser for oprydning af dumpene i bygderne Narsarsuaq, Qassiarsuk, Aappilattoq og Narsarmijit, men der indkom ingen tilbud for disse lokaliteter, da oprydningsarbejdet blev udbudt.

Da der kun er foretaget oprydning på dumpen i Alluitsup Paa, er der forsat problemer med dumpenes placering, sammenblanding af affaldet, deponering af farligt affald og gener i form af skadedyr og lugt i de resterende 10 bygder.

På en stor del af dumpene, har borgere og erhverv uhindret adgang, som de fleste steder hverken er afspærret med bom eller hegn samtidig med at der heller ikke er fast bemanning på dumpene. Den manglende bemanning af dumpene, kan gøre det vanskeligt at implementere en celleopdelt drift, hvor der løbende skal foretages en affaldssortering og en fraktionsopdelt deponering.

Tidligere har der også været problemer med, at de kommunale driftsfolk i bygderne kun var ansat til at løse affaldsrelaterede opgaver i et begrænset timetal samtidig med at de typisk også varetog andre opgaver. Dette problem er løst ved, at kommunens eget driftspersonale, der varetager de affaldsrelaterede opgaver nu aflønnes månedsbasis, hvilket betyder, at personalet er ansvarlig for en række forskelligartede opgaver som aflønnes fast uanset forbrug af timer. En tilsvarende ordning er indført for driftspersonalet ved affaldsanlæggene i byerne.

I Aappilattoq og Ammassalik er der desuden deponeret fyldte toiletposer henholdsvis på dumpen. I Narsarmijit og Alluitsup Paa er der deponeret et større antal fyldte poser ved natrenovationsrampen.

I en del af bygderne sker der ingen afdækning af affald på dumpen, mens der enkelte steder kun sker en delvis afdækning af affald, der deponeres på dumpen.

Af nedenstående tabel 7 fremgår hvilke affaldsfraktioner udover deponeringsegnet affald, der tilføres dumpene samt om der foretages åben afbrænding, sker sammenblanding af affaldsfraktioner og foretages løbende afdækning af affaldet.

Bosted	Affaldsfraktioner			Driftspraksis		
	Dagrenovation	Natrenovation	Slagger	Åben afbrænding	Sammenblanding	Afdækning
Qaqortoq	Ja ¹	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
Narsaq	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja
Nanortalik	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
Aappilattoq	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Narsarmijit	Ja	(Nej)	Ja	Ja	Delvis	Delvis
Tasiusaq	Ja	Nej	Ved ikke	Ja	Delvis	Nej
Ammassivik	Ja	Ja	Ja	Ved ikke	Delvis	Nej
Alluitsup Paa	Ja	Nej	Ja	Nej	Begrænset	Nej
Saarloq	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Nej
Egalugaarsuit	Nej	Nej	Ja	Kun træ	Delvis	Nej
Qassimiut	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Nej
Igaliku	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Qassiarsuk	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Ja
Narsarsuaq	Ja	Nej	Ja	Ja	Delvis	Delvis

Tabel 7 Driftspraksis på dumpene samt tilførte affaldsfraktioner

4 AFFALDSREGISTRERING OG AFREGNING

Med affaldsregulativerne og takstbladet for 2015 blev det fastlagt, at der i byerne skulle opkræves gebyrer fra erhvervsvirksomheder ved aflevering af affald til dumpene, forbrændingsanlæg og modtagestationerne for farligt affald.

I byerne er der således indført modtagekontrol både ved forbrændingsanlægget i Qaqortoq samt ved dumpene og modtagestationerne i alle tre byer.

Driftsfolkene udfylder en blanket med (skønnede) mængder og fraktioner, som der månedsvist afregnes for.

Alle affaldsfraktioner – med undtagelse af farligt affald - afregnes i forhold til om køretøjet, der afleverer affald, er på under eller over 3,5 ton (lille eller stort læs). Er driftspersonalet i tvivl, er det afgørende om, der kræves lille eller stort kørekort for at føre køretøjet. Denne form for mængderegistrering anvendes i alle 3 byer.

På modtagestationerne forefindes der vægte til registrering af mængder af farligt affald og andet problemaffald.

Der er mulighed for at pålægge virksomhederne et fejlsorteringsgebyr. I starten blev denne mulighed dog benyttet i varierende omfang, da driftsfolkene ikke brød sig om at skulle konfrontere erhvervskunderne, og derfor undlod at opkræve gebyret, selvom affaldet var fejlsorteret. I dag benyttes fejlsorteringsgebyret uden problemer alle steder.

Da de mængdeafhængige gebyrer blev indført i 2015, var der i starten en del klager over kvaliteten af de fakturaer, der blev fremsendt til entreprenører og erhvervskunder. Af fakturaerne fremgik det nemlig ikke hvilke mængder, der skulle afregnes for, antallet af læs/kørsler og hvilke affaldskategorier, der var tale om.

Forvaltningen i Qaqortoq har dog arbejdet på at forbedre kvaliteten af fakturaerne og modtager i dag stort set ingen klager.

I 2015 blev der ligeledes indført en ordning hvor, erhvervsvirksomhederne i bygderne skulle betale et kvartalsvis basisgebyr. Indtil da havde virksomhederne ikke betalt for aflevering af affald til de kommunale modtageanlæg i bygderne.

Private borgere er generelt omfattet af ordningerne for farligt affald, storskrald m.v. gennem dagrenovationsgebyret, og betaler således ikke et særskilt gebyr for denne service. Fra 2017 er der dog indført et særskilt gebyr for anvendelse af storskraldsordningen i byerne som følge af en højnelse af serviceniveauet – jf. afsnit 2.2. Anvendelse af de øvrige affaldsordninger i byerne er stadig inkluderet i dagrenovationsgebyret.

¹ Der tilføres kun dagrenovation til dumpen i Qaqortoq ved driftsstop på forbrændingsanlægget, men bliver tilbageført og brændt, når driften er genoprettet.

4.1 DRIFTSJOURNALER

4.1.1 QAQORTOQ

Driftsjournalen, der anvendes på modtagestationen og dumpen i Qaqortoq er den mest udbyggede.

Der anvendes et elektronisk regneark indeholdende 9 faneblade:

1. Erhverv
2. Dåser & glas
3. Udslibning
4. Batteriindsamling
5. Fryse-/køleskabe
6. Olieudskiller
7. Borger
8. Hændelser eller uheld
9. Kursus

Under faneblad *Erhverv* registreres det affald, der modtages fra erhvervsvirksomheder, hvor følgende noteres:

- Dato for aflevering
- Affaldstype:
  - A Lille læs
  - B Stort læs
  - C Akkumulator
  - D Elektronikaffald
  - E Kemikalier m.m.
  - F Køle-/frysemøbler og hårde hvidevarer
  -
  - G Olieholdigt affald
  - H Batterier, spraydåser, ukendt affald
  - I Asbestaffald
  - J Maskiner/biler
  - FS Fejlsorteringsgebyr
- Firma
- Registreringsnummer på køretøjet
- Vægt/volumen (gælder affaldstyperne C, D, E, G, H og I)

Baseret på driftsjournalen for 1. halvår 2019 ser det ud til at denne del af driftsjournalen føres kontinuerligt. Dog er vægt-/volumenregistreringerne i driftsjournalen noget mangelfulde. Det er dog ikke sådan, at mængderne ikke registreres. Dette sker i det kundespecifikke affaldsregistreringsskema vist i figur 1, som anvendes i forbindelse med fakturaudskrivningen.

Under faneblad *Dåser & glas* registreres mængderne af metal- og glasaffald, der indsamles i genbrugsboderne, når disse tømmes.

Under faneblad *Udslibning* foretages der en registrering af affald, der udskibes fra modtagestation. Registreringen omfatter affaldstype, mængde, affaldsmottager samt dato for udskibning.

Fanebladet *Batteriindsamling* bruges til registrering af mængden af batterier, der indsamles i opsamlingsbokse rundt omkring i byen, når disse tømmes og batterierne afleveres på modtagestationen.

Fanebladet *Fryse-/køleskabe* anvendes til registrering af mængden af køle-/fryseskabe, der miljøbehandles på modtagestationen, mens fanebladet *Olieudskiller* anvendes til registrering af mængden af olieholdigt spildevand, der udtømmes fra modtagestationens olieudskiller og hvornår det gøres.

Fanebladet *Borger* skal anvendes til registrering af det affald, der modtages fra byens borgere, men ser dog ikke ud til at blive anvendt endnu. Dette skal nok kædes sammen med, at der endnu ikke opkræves mængdebaserede affaldsgebyrer hos private husstande/borgere. Principielt burde mængden af storskrald, der indsamles via den nye storskraldsordning, være registreret her.

Fanebladet *Hændelser eller uheld* anvendes til registrering af de afvigelser, der sker i driften af modtagestationen og dumpen med angivelse af de afværgeforanstaltninger o.l., der foretages i forbindelse hermed.

Under den sidste fane registreres hvilke kurser, de ansatte på modtagestationen har gennemgået.

- Batterier
- Asbestaffald
- Fejlsorteringsgebyr

Der foretages i driftsjournalen ikke registreringer af læsstørrelse for så vidt angår brændbart og ikke-brændbart affald. I driftsjournalerne for perioden november 2016 til maj 2019 kan det konstateres, at registreringerne af de miljøfarlige affaldsfraktioner bliver mere og mere sporadiske jo længere hen i perioden, man kommer.

Køretøjernes registreringsnumre er kun registreret slavisk i november 2016.

I Narsaq anvendes et kundespecifikt affaldsregistreringsskema til brug for fakturaudskrivningen svarende til dem, der anvendes i Qaqortoq.

4.1.3 NANORTALIK

På modtagestationen og dumpen i Nanortalik anvendes et elektronisk regneark der er identisk med fanebladet Erhverv, som anvendes på modtagestationen og dumpen i Qaqortoq.

Umiddelbart ser det ud til, at driftsjournalen føres kontinuerligt, men ligesom i Qaqortoq foretages der ikke en vægt-/volumenregistrering af de miljøfarlige affaldsfraktioner i driftsjournalen.

I Nanortalik anvendes et kundespecifikt affaldsregistreringsskema til brug for fakturaudskrivningen svarende til dem, der anvendes i Qaqortoq.

5.1 DEMOGRAFISK UDVIKLING

I forbindelse med den fremadrettede planlægning og dimensionering af nye affaldsanlæg er det væsentligt at forholde sig til den demografiske udvikling, bosætningsmønstre og forventede fremtidige affaldsmængder i de enkelte bosteder.

Kommune Kujalleq er med en befolkning pr. 1. januar 2019 på 6.442 indbyggere, Grønlands mindste kommune. Heraf er 5.582 indbyggere bosat i de tre byer svarende til 87 % af befolkningen, mens 715 indbyggere er bosat i Kommune Kujalleqs 11 bygder, og yderligere 145 indbyggere er spredt på i alt 37 fåreholdersteder. Oplysningerne er hentet fra Grønlands Statistik.

Qaqortoq er med 3.012 indbyggere hovedbyen, hvilket svarer til ca. 47 % af Kommune Kujalleqs indbyggere. De mellemstore byer Narsaq og Nanortalik har hver især 1.374 og 1.196 indbyggere, hvilket udgør ca. 40 % af indbyggerne i Kommune Kujalleq.

Set over de seneste 5 år, har der været en svag befolkningstilbagegang i Qaqortoq (4,8 %) og Nanortalik (5,2 %) samt en lidt større tilbagegang i Narsaq på 10,1 %. Generelt har der været en tilbagegang i Kommune Kujalleq på ca. 15 % siden 2010. Set over perioden 2015-2019 er tilbagegangen dog lidt mindre, nemlig 7,5 %.

Kun bygden Alluitsup Paa kan med 194 indbyggere betegnes som en større bygd. De 10 øvrige bygder er alle under 150 indbyggere. Indbyggertallet i Narsarsuaq har tidligere ligget tæt på 150, men pr. 1. januar 2019 lå indbyggertallet på 124. Narsarsuaq medtages dog alligevel under definitionen større bygd, da Narsarsuaq er porten til Sydgrønland, hvortil alle borgere og turister rejser til, inden de flyver videre til slutdestinationen. De øvrige 9 bygder svinger mellem 18-103 indbyggere.

Bygden Ammassivik har som det eneste bosted i kommunen haft en befolkningstilvækst set over i de sidste fem år. Her er befolkningstallet øget fra 25 til 36 indbyggere. Tilvæksten er på hele 44 %. De øvrige bygder har alle haft en større eller mindre tilbagegang. I alt fire bygder har haft en tilbagegang på 20 % eller derover. Største tilbagegang er i bygden Eqalugaarsuit, hvor faldet over de sidste fem år har været på 38 % og er gået fra 81 til 50 indbyggere.

Tilvækst /tilbagegang	Byer	Større bygder (over 150 indb.)	Mindre bygder (under 150 indb.)
Befolkningstilvækst			Ammassivik
Mindre tilbagegang (under 5 pct.)	Qaqortoq		
Større tilbagegang (5-15 pct.)	Narsaq og Nanortalik	Narsarsuaq	Tasiusaq og Aappilattoq
Stor tilbagegang (over 15 pct.)		Alluitsup Paa	Narsarmijit, Ammassivik, Saarloq, Eqalugaarsuit, Qassimiut og Igaliku

Tabel 1 Demografisk udvikling i Kommune Kujalleq fra 2015-2019

Udviklingen i Kommune Kujalleq afhænger meget af, hvorvidt der kan skabes nye erhvervs muligheder omkring byerne, samt om den planlagte lufthavn ved Qaqortoq vil skabe øget turisme i området.

Det er væsentligt at sikre, at der i affaldsplanlægningen tages højde for udviklingen i bosætningsmønstrene, så grundlaget for beregning af affaldsøkonomien forbedres, og affaldsanlæggene dimensioneres hensigtsmæssigt. Dette gælder særligt i byerne, hvor de fleste affaldsanlæg findes.

6 ØKONOMISK STATUS PÅ AFFALDSOMRÅDET 2016 - 2019

I dette afsnit er der foretaget en gennemgang af affaldsøkonomien i Kommune Kujalleq for årene 2016 – 2019. Gennemgangen er begrænset til de indtægter og udgifter, der er registreret på følgende hovedkonti:

- 66-02 Dagrenovation
- 66-03 Natrenovation
- 66-04 Renovationsanstalten
- 66-05 Modtagestation for miljøfarligt affald m.m.
- 68-05 Forbrændingsanlæg
- 21-02 Renholdelse

Nærværende gennemgang giver derfor ikke det fuldstændige billede af økonomien på affaldsområdet, da der også er udgifter, der kan relateres til affaldsområdet, som køres over andre driftskonti. Fra disse konti betales også udgifter, der ikke har noget med affaldsområdet at gøre. Det er derfor vanskeligt at udskille disse udgifter specifikt. Som eksempel kan nævnes lønudgifter til administrativt ansat personale, der arbejder delvist med affaldsområdet.

Et andet eksempel er betaling for udarbejdelse af affaldsplanen. Den konteres på 72-13-00-50-01. Konto 72 vedrører anlægsudgifter på det tekniske område, og 72-13 hedder Affaldsplan Kujalleq.

Tilsvarende vil udgifter til for eksempel udarbejdelse af affaldsrelateret materiale i forbindelse med kampagner o.l. efter ansøgning kun kunne dækkes via tillægsbevilling. Alternativt skal midlerne hertil "tages" fra andre konti, der i udgangspunktet ikke nødvendigvis er afsat til affaldsområdet.

6.1 SAMLEDE BUDGETTEREDE OG FAKTISKE INDTÆGTER OG UDGIFTER 2016 - 2019

Forholdet mellem de samlede indtægter og udgifter på affaldsområdet for årene 2016 – 2019 fremgår af tabel 1. For årene 2016 – 2018 indeholder tabellen både de faktiske og budgetterede indtægts- og udgiftstal, mens det kun er budgettallene, der er angivet for 2019.

	2016	2017	2018	2019
Indtægter, regnskab	14.765.678	15.067.455	14.620.904	
Indtægter, budget	14.528.000	16.054.000	17.055.000	17.283.000
Difference	+237.678	-986.545	-2.434.096	
Udgifter, regnskab	18.026.169	16.440.377	16.465.719	
Udgifter, budget	16.723.000	17.936.000	17.524.000	18.188.000
Difference	+1.303.169	-1.495.623	-1.058.281	
Overskud/underskud, regnskab	-3.260.491	-1.372.922	-1.844.815	
Overskud/underskud, budget	-2.195.000	-1.882.000	-199.000	-905.000
Difference	+1.065.491	-509.078	+1.645.815	

Tabel 1 Forholdet mellem budgetterede og faktiske indtægter og udgifter i årene 2016 – 2019 (Differencebeløb over budget er angivet med plus, mens differencebeløb under budget er angivet med minus)

I årene 2016 – 2018 har de gennemsnitlige faktiske indtægter på affaldsområdet i Kommune Kujalleq ligget på ca. 14,8 mio. kr. Tilsvarende har de gennemsnitlige faktiske udgifter ligget på ca. 17,0 mio. kr. I 2019 er der budgetteret med en indtægt på ca. 17,3 mio. kr. og en udgift på ca. 18,2 mio. kr.

I årene 2016-2018 har der været et årligt underskud på affaldsordningerne i Kommune Kujalleq på ca. 3,3 mio. kr. i 2016, ca. 1,4 mio. kr. i 2017 og ca. 1,85 mio. kr. i 2018. I 2019 er der budgetteret med et underskud på ca. 0,9 mio. kr.

6.1.1 FAKTISKE OG BUDGETTEREDE INDTÆGTER

Set i sammenligning med budgettallene lå indtægterne i 2016 ca. 240.000 kr. højere end budgetteret, mens de i 2017 og 2018 lå henholdsvis ca. 1,0 og 2,4 mio. kr. under budget.

Fra 2016 til 2017 var der budgetteret med en stigning i indtægterne på ca. 1,5 mio. kr. ($\approx 11\%$) og en tilsvarende stigning på ca. 1,0 mio. kr. ($\approx 6\%$) fra 2017 til 2018. Forventningerne til de budgetmæssige stigninger i indtægterne fra 2018 til 2019 har dog været lidt mere moderate. Således er der budgetteret med en stigning på 228.000 kr. ($\approx 1\%$).

De budgetterede indtægter i 2019 ligger dog stadig ca. 2,6 mio. kr. højere end de faktiske indtægter for 2018.

Baseret på regnskabstallene for 2016 og 2017 burde der nok have været foretaget en nedjustering af forventningerne til indtægtsniveauet både for 2018 og 2019.

6.1.2 FAKTISKE OG BUDGETTEREDE UDGIFTER

Set i sammenligning med budgettallene lå udgifterne i 2016 ca. 1,3 mio. kr. højere end budgetteret, mens de i 2017 og 2018 lå henholdsvis ca. 1,5 og 1,1 mio. kr. under budget.

Fra 2016 til 2017 var der budgetteret med en stigning i udgifterne på ca. 1,2 mio. kr. ($\approx 7\%$), mens der fra 2017 til 2018 var budgetteret med et fald på ca. 0,7 mio. kr. ($\approx 4\%$). Fra 2018 til 2019 er der budgetmæssigt forventet en stigning i udgifterne på 0,9 mio. kr. ($\approx 5\%$).

De budgetterede udgifter i 2019 ligger på niveau med de faktiske udgifter, der blev afholdt i 2016. Samlet set ligger udgiftsforventningerne på et fornuftigt niveau forudsat, at alle planlagte nyinvesteringer, reparationer o.l. aktiviteter er indregnet i budgettet.

6.1.3 FAKTISKE OG BUDGETTEREDE UNDERSKUD

Af økonomitallene i tabel 1 fremgår det desuden, at der generelt har været budgetteret med et underskud på kommunens affaldsanlæg og -ordninger. Det vil sige, at der er budgetteret med færre indtægter end udgifter, og dermed er der budgetteret med, at der anvendes kommunale skattemidler til finansiering af underskuddet.

Det faktisk underskud lå i både i 2016 og 2018 væsentlig over det budgetteret underskud. I 2016 er afvigelsen på ca. 49 %, mens den i 2018 er på hele 827 %. I 2017 ligger det faktiske underskud ca. 500.000 kr. under det budgetterede.

6.2 FORBRUGSTAL FOR 2019

De foreløbige regnskabstal pr. 03.07.2019 er i nedenstående tabel 2 sammenholdt med de samlede budgetterede indtægter og udgifter for 2019.

Som det fremgår af tabellen, udgør de allerede afholdte udgifter samlet set 43% af de budgetterede udgifter, mens de bogførte indtægter udgør ca. 37% af de budgetterede udgifter.

Balance pr. 03.07.2019	Udgifter	Indtægter	Overskud/ underskud	Udgifter ift. budget (%)	Indtægter ift. budget (%)
Affaldsområdet samlet	7.881.398	6.404.139	-1.477.259	43%	37%
Qaqortoq	4.290.781	3.386.747	-904.035	40%	33%
Nanortalik og Narsaq	2.509.825	2.153.628	-356.197	47%	42%
Bygderne	679.616	839.220	159.604	39%	43%
Fælles	401.175	24.544	-376.631	89%	49%

Tabel 2 Indtægter, udgifter og overskud/underskud pr. 03.07.2019 sammenholdt med budgettal for indtægter og udgifter

Det vurderes, at tallene i tabellen dækker stort set alle indtægter og udgifter, der hidrører de første 5 måneder af 2019 og burde således dække ca. 42% af året. Dog kan der særlig på indtægtssiden være nogle forskydninger, da gebyrer for dag- og natrenovationsordningerne betales kvartalsvis. Indtægtstallene indeholder derfor sandsynligvis ikke indbetalinger for 2. kvartal 2019.

Under gennemgangen af den økonomiske status er det generelt budgettallene for 2019, der er anvendt, mens det for de øvrige år er regnskabstallene, der er anvendt.

7 AFFALDSANLÆG OG -ORDNINGER – ØKONOMI 2016 – 2019

I de efterfølgende afsnit er der foretaget en kort gennemgang af økonomitallene for de forskellige affaldsanlæg og -ordninger, der har særskilte konti i de kommunale regnskaber og budgetter. For årene 2016-2018 er regnskabstallene anvendt, mens det er budgettallene, der er anvendt for 2019.

7.1 DAGRENOVATIONSORDNINGEN – KONTO 66-02

Som det fremgår af tabel 3, er der hvert år et stort overskud på indsamlingen af dagrenovation i kommunen, hvis der kun ses isoleret på konto 66-02 Dagrenovation.

Indeholdt i indtægterne på kontoen er de gebyrindtægterne kommunen modtager fra private husstande og virksomheder, der er tilmeldt den kommunale indsamlingsordning for dagrenovation samt containertømmningsordningerne.

På udgiftssiden er det primært kun udgifterne til de private affaldstransportører, der forestår indsamlingen af dagrenovation i de bosteder, hvor denne opgave er udliciteret samt lønudgifterne til kommunens eget driftspersonale i de bosteder, hvor kommunen selv forestår indsamlingen frem til og med 2017. Fra 2018 betales lønningerne via konti, der ikke er øremærket affaldsområdet.

66-02 Dagrenovation				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Qaqortoq	2.178.275	4.505.004	2.326.729
	Nanortalik og Narsaq	1.523.075	2.726.282	1.203.207
	Bygderne	895.001	712.246	-182.755
	I alt	4.596.351	7.943.532	3.347.181
2017	Qaqortoq	1.831.059	4.053.046	2.221.987
	Nanortalik og Narsaq	1.163.742	2.694.453	1.530.710
	Bygderne	822.831	706.884	-115.947
	I alt	3.817.632	7.454.383	3.636.750
2018	Qaqortoq	1.736.960	4.183.152	2.446.192
	Nanortalik og Narsaq	1.422.802	2.873.362	1.450.560
	Bygderne	471.538	753.378	281.840
	I alt	3.631.300	7.809.892	4.178.592
2019	Qaqortoq	1.943.000	4.258.000	2.315.000
	Nanortalik og Narsaq	1.353.000	2.976.000	1.623.000
	Bygderne	398.000	803.000	405.000
	I alt	3.694.000	8.037.000	4.343.000

Tabel 3 Udgifter og indtægter på dagrenovationsordningen for årene 2016-2019

Indtægterne på konto 66-02 burde udover de ovennævnte udgifter også dække en del af de udgifter kommunen har til drift af forbrændingsanlægget i Qaqortoq og bygdeforbrændingsanlæggene i bygderne samt driften af transportløsningerne, der langsomt er ved at blive etableret.

7.2 NATRENOVATIONSORDNINGEN – KONTO 66-03 OG KONTO 66-04

Selvom den økonomi, der vedrører driften af natrenovationsordningen samt renovationsanstalten i Nanortalik, retteligt hører under den kommunale spildevandsplan, er de medtaget i dette bilag, da udgifter og indtægter på natrenovationsområdet bogføres under samme hovedkonto, som anvendes på affaldsområdet. Natrenovationsområdet er derfor en del af det samlede regnskab, når der foretages et udtræk af de samlede udgifter og indtægter på hovedkontiene 66 og 68.

Af tabellerne 4 og 5 fremgår det, at der i årene 2016-2018 har været et underskud på driften af natrenovationsordningen inklusiv renovationsanstalten i Nanortalik på ca. 992.000 kr. i 2016, ca. 985.000 kr. i 2017 og ca. 655.000 kr. i 2018. I 2019 er der budgetteret med et beskedent underskud på 227.000 kr.

66-03 Natrenovation				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Qaqortoq	412.969	285.721	-127.248
	Nanortalik og Narsaq	989.405	660.532	-328.873
	Bygderne	1.580.594	1.106.515	-474.079
	I alt	2.982.968	2.052.768	-930.200
2017	Qaqortoq	488.816	321.691	-167.126
	Nanortalik og Narsaq	930.236	720.914	-209.323
	Bygderne	1.602.462	1.049.704	-552.758
	I alt	3.021.514	2.092.308	- 929.206
2018	Qaqortoq	503.294	282.271	-221.023
	Nanortalik og Narsaq	1.064.952	721.547	-343.405
	Bygderne	1.082.577	1.036.523	-46.054
	I alt	2.650.823	2.040.341	-610.482
2019	Qaqortoq	493.000	332.000	-161.000
	Nanortalik og Narsaq	1.022.000	767.000	-255.000
	Bygderne	830.000	1.145.000	315.000
	I alt	2.345.000	2.244.000	-101.000

Tabel 4 Udgifter og indtægter på natrenovationsordningen for årene 2016-2019

66-04 Renovationsanstalten				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Nanortalik	61.355	-	-61.355
2017	Nanortalik	55.825	-	-55.825
2018	Nanortalik	44.823	-	-44.823
2019	Nanortalik	126.001	-	-126.001

Tabel 5 Udgifter til drift af renovationsanstalten i Nanortalik for årene 2016-2019

I tabel 6 er der foretaget en opstilling af den samlede affaldsøkonomi, både med og uden udgifter og indtægter til drift af natrenovationsområdet, samt en beregning af reduktionen i underskuddet, hvis natrenovationsområdet udelades.

I 2016 var det samlede underskud inklusiv natrenovationsområdet på 3.260.491 kr. Udelades natrenovationsområdet reduceres underskuddet i 2016 med 991.555 kr. svarende til det samlede underskud på natrenovationsområdet i 2016. Omregnet til procent udgjorde underskuddet på natrenovationsområdet ca. 30 % af det samlede underskud i 2016. Til sammenligning udgjorde udgifterne til natrenovationsområdet ca. 17 % af de samlede udgifter. Indtægterne udgjorde tilsvarende 14 %.

Affaldsområdet samlet inkl. natrenovationsområdet					
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud	
2016	Qaqortoq	10.773.171	8.414.138	-2.359.033	
	Nanortalik og Narsaq	3.921.065	4.270.367	349.302	
	Bygderne	3.088.697	1.818.761	-1.269.937	
	Fælles	243.236	262.413	19.178	
	I alt	18.026.169	14.765.678	-3.260.491	
2017	Qaqortoq	9.695.361	8.901.434	-793.927	
	Nanortalik og Narsaq	3.621.618	4.360.144	738.527	
	Bygderne	3.120.738	1.756.588	-1.364.151	
	Fælles	2.661	49.290	46.629	
	I alt	16.440.377	15.067.455	-1.372.922	
2018	Qaqortoq	9.761.838	8.187.471	-1.574.367	
	Nanortalik og Narsaq	4.980.873	4.585.108	-395.765	
	Bygderne	1.615.307	1.789.901	174.594	
	Fælles	107.702	58.424	-49.278	
	I alt	16.465.719	14.620.904	-1.844.815	
2019	Qaqortoq	10.694.000	10.206.000	-488.000	
	Nanortalik og Narsaq	5.322.000	5.079.000	-243.000	
	Bygderne	1.722.000	1.948.000	226.000	
	Fælles	450.000	50.000	-400.000	
	I alt	18.188.000	17.283.000	-905.000	
Affaldsområdet samlet ekskl. natrenovationsområdet					
	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud	Reduktion
2016	Qaqortoq	10.360.202	8.128.417	-2.231.785	-127.248
	Nanortalik og Narsaq	2.870.305	3.609.835	739.530	-390.228
	Bygderne	1.508.104	712.246	-795.858	-474.079
	Fælles	243.236	262.413	19.178	-
	I alt	14.981.846	12.712.910	-2.268.936	-991.555
2017	Qaqortoq	9.206.544	8.579.743	-626.801	-167.126
	Nanortalik og Narsaq	2.635.556	3.639.231	1.003.675	-265.148
	Bygderne	1.518.277	706.884	-811.393	-552.758
	Fælles	2.661	49.290	46.629	-
	I alt	13.363.038	12.975.148	-387.890	-985.032
2018	Qaqortoq	9.258.545	7.905.200	-1.353.345	-221.023
	Nanortalik og Narsaq	3.871.098	3.863.561	-7.537	-388.228
	Bygderne	532.730	753.378	220.648	-46.054
	Fælles	107.702	58.424	-49.278	-
	I alt	13.770.074	12.580.563	-1.189.511	-655.304
2019	Qaqortoq	10.201.000	9.874.000	-327.000	-161.000
	Nanortalik og Narsaq	4.174.000	4.312.000	138.000	-381.000
	Bygderne	892.000	803.000	-89.000	315.000
	Fælles	450.000	50.000	-400.000	-
	I alt	15.717.000	15.039.000	-678.000	-227.000

Tabel 6 De samlede udgifter og indtægter på affaldsområdet for 2016-2019 med og uden natrenovationsområdet

De tilsvarende procentvise andele af underskuddet på natrenovationsområdet i forhold til det samlede underskud i årene 2017-2019 var henholdsvis 72 % i 2017, 36 % i 2018 og 25 % i 2019.

På udgiftssiden udgjorde udgifterne til natrenovationsområdet henholdsvis 19 % i 2017, 16 % i 2018 og 14 % i 2019, mens indtægterne udgjorde 14 % i 2017 og 2018 samt 13 % i 2019.

Tallene for 2019 er baseret på budgettallene.

7.3 MODTAGESTATIONER FOR MILJØFARLIGT AFFALD M.M. – KONTO 66-05

Af tabel 7 fremgår udgifterne og indtægterne på modtagestationerne i de 3 byer Nanortalik, Qaqortoq og Narsaq.

Såvel udgifts- som indtægtstal dækker i alle tre byer over udgifter og indtægter på både den traditionelle modtagestation for farligt affald og andet problemaffald samt deponidriften i de 3 byer.

Betegnelsen "Fælles" dækker over de udgifter og indtægter, der er relateret til håndteringen af erhvervsaffald i bygderne. Det er således på denne konto, at indtægter fra basisgebyrerne bogføres.

66-05 Modtagestation for miljøfarligt affald m.m.				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Fælles	243.236	262.413	19.178
	Nanortalik	521.080	369.024	-152.056
	Qaqortoq	2.458.182	1.188.167	-1.270.015
	Narsaq	648.545	471.236	-177.309
	I alt	3.871.042	2.290.839	-1.580.203
2017	Fælles	2.661	49.290	46.629
	Nanortalik	384.668	341.091	-43.576
	Qaqortoq	1.446.345	1.763.419	317.073
	Narsaq	890.215	543.476	-346.739
	I alt	2.723.889	2.697.276	-26.613
2018	Fælles	107.702	58.424	-49.278
	Nanortalik	799.767	344.779	-454.988
	Qaqortoq	1.959.675	1.387.202	-572.472
	Narsaq	1.470.894	585.556	-885.338
	I alt	4.338.037	2.375.961	-1.962.076
2019	Fælles	450.000	50.000	-400.000
	Nanortalik	1.328.000	522.000	-806.000
	Qaqortoq	1.773.000	2.354.000	581.000
	Narsaq	1.261.000	752.000	-509.000
	I alt	4.812.000	3.678.000	-1.134.000

Tabel 7 Udgifter og indtægter på modtagestationerne i de 3 byer for årene 2016-2019

Særligt i Qaqortoq er der store udsving i såvel udgifter som indtægter set over årene 2016-2019. Af regnskabstallene for 2016-2018 ses det, at udgifterne svinger mellem ca. 1,5 mio. kr. i 2017 og 2,5 mio. kr. i 2016. Udsvinget i indtægterne går fra 1,2 mio. kr. i 2016 til 1,8 mio. kr. i 2017.

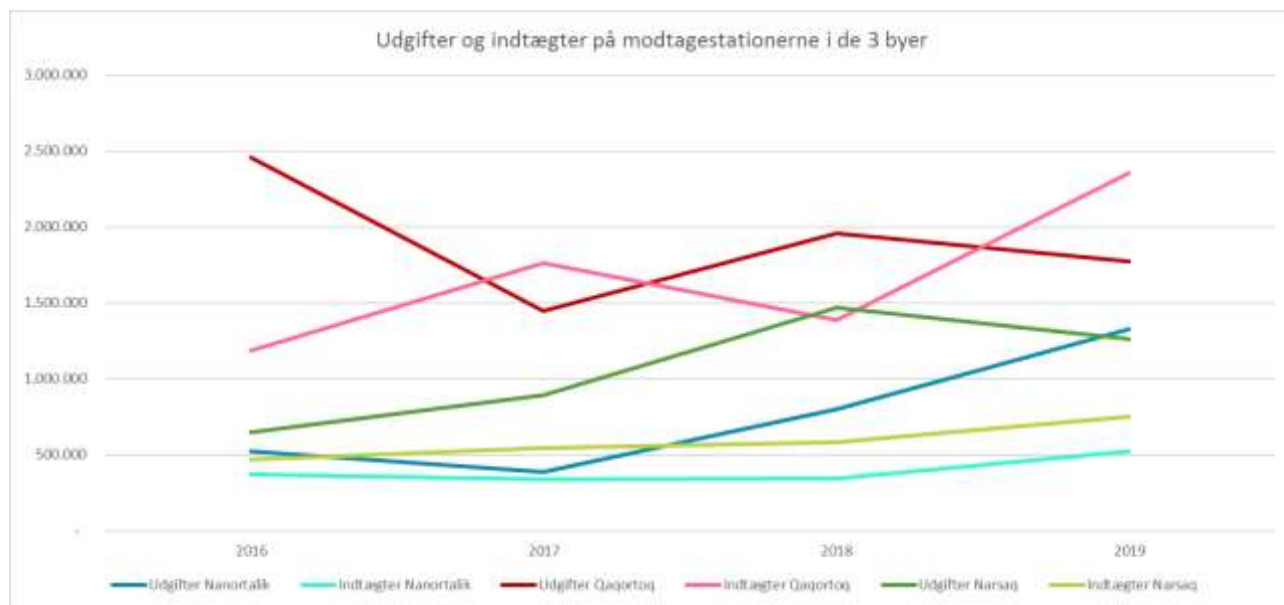
De store udsving kan vanskeliggøre budgetlægningen, dog synes særlig en forventning om en indtægt på ca. 2,4 mio. kr. på modtagestationen i Qaqortoq i 2019 at være lige optimistiske nok set i forhold til tidligere år. Dette skal sammenholdes med, at det af de foreløbige regnskabstal for modtagestationen pr. 03.07.2019 fremgår, at der havde været indtægter på ca. 530.000 kr. Det svarer til ca. 23 % af de budgetterede indtægter.

For modtagestationen i Nanortalik er der set over årene 2016-2018 sket en jævn stigning i udgifterne, mens indtægterne har været rimelig konstante. Forventninger til 2019 er en større stigning i såvel udgifter som indtægter (50-60 % i forhold til 2018).

Udgifts- og indtægtsniveauet for modtagestationen i Narsaq er ligesom i Nanortalik: Jævnt stigende udgifter og rimelig konstante indtægter. Forventninger til 2019 er dog lidt mere moderate end i Nanortalik. I Narsaq forventes et fald i

udgifter på 14 % i forhold til 2018 eller en stigning på 26 %, hvis gennemsnittet for 2016-2018 lægges til grund for beregningen. På indtægtssiden forventes en stigning på 28 % i forhold til 2018 eller 41 % i forhold til gennemsnittet.

Udviklingen i udgifter og indtægter på modtagestationerne i byerne er illustreret i figur 1.

Figur 1 Udviklingen i udgifter og indtægter på modtagestationerne i årene 2016-2019.

Udgifterne til håndtering af erhvervsaffald i byderne varierer voldsomt fra år til år. Dette skyldes dels at der ikke er en kontinuerlig udskibning af farligt og genanvendeligt affald fra affaldsanlæggene i byderne, men også at bogføring- en af udgifterne til affaldshåndteringen generelt i byderne ikke altid er foretaget lige stringent på samme konto.

Indtægterne derimod er mere konstante. Således ligger indtægterne fra basisgebyrerne på ca. 50.000 kr./år. Dette afviger dog i 2016, hvor der er registreret en samlet indtægt på godt 260.000 kr. Dette skyldes, at der i forbindelse med nedrivningen af skolen i Alluitsup Paa blev opkrævet afleveringsgebyrer svarende til dem, der anvendtes i byerne, ved aflevering af affald til affaldsanlæggene i bygden.

7.4 RENHOLDELSE – KONTO 21-02

Udgifter og indtægter vedrørende renholdelse for årene 2016-2019 fremgår af tabel 8.

21-02 Renholdelse				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Qaqortoq	198.012	47.075	-150.937
	Nanortalik og Narsaq	177.605	43.293	-134.312
	Bygder	147.772	-	-147.772
	I alt	523.389	90.368	-433.021
2017	Qaqortoq	246.095	184.920	-61.175
	Nanortalik og Narsaq	196.931	60.211	-136.720
	Bygder	224.229	-	-224.229
	I alt	667.255	245.130	-422.125
2018	Qaqortoq	156.982	66.165	-90.817
	Nanortalik og Narsaq	177.635	59.864	-117.771
	Bygder	9.395	-	-9.395
	I alt	344.012	126.029	-217.983
2019	Qaqortoq	208.000	67.000	-141.000
	Nanortalik og Narsaq	232.000	62.000	-170.000
	Bygder	126.000	-	-126.000
	I alt	566.000	129.000	-437.000

Tabel 8 Udgifter og indtægter for renholdelse i årene 2016-2019

På konto 21-02 bogføres gebyrindtægterne fra den obligatoriske storskraldsordning, som blev indført i de tre byer i 2017, og som opkræves sammen med dagrenovationsgebyret.

Da storskraldsordningen er obligatorisk og antallet af tilmeldte husstande til dagrenovationsordningen vurderes at være rimelig konstant, burde der ikke være større udsving i indtægterne (ca. 125-150.000 kr./år).

Ses der på indtægtstallene tabel 8, er der noget, der tyder på, at der i 2016 og 2017 også er bogført andre indtægter på konto 21-02.

Umiddelbart ser det ud til, at indtægterne fra storskrald dækker ca. 1/4 – 1/3 af udgifterne til renholdelse i de 3 byer.

Ud fra et gennemsigtighedsprincip burde indtægter og udgifter relateret til storskraldsordningen have en særskilt konto i det kommunale regnskabssystem.

7.5 FORBRÆNDINGSANLÆG – KONTO 68-05

Udgifter og indtægter for driften af dels forbrændingsanlægget i Qaqortoq og dels bygdeforbrændingsanlæggene fremgår af tabel 9.

Størstedelen af udgifterne og indtægterne vedrører forbrændingsanlægget i Qaqortoq. Som det fremgår af tabellen, er der hvert år et underskud på forbrændingsanlægget på ca. 3,1 mio. kr.

68-05 Forbrændingsanlæg				
År	Bosted	Udgifter	Indtægter	Overskud/underskud
2016	Qaqortoq	5.525.733	2.388.171	-3.137.561
	Bygder	465.331	-	-465.331
	I alt	5.991.063	2.388.171	-3.602.892
2017	Qaqortoq	5.683.045	2.578.359	-3.104.686
	Bygder	471.216	-	-471.216
	I alt	6.154.261	2.578.359	-3.575.903
2018	Qaqortoq	5.404.927	2.268.681	-3.136.247
	Bygder	51.797	-	-51.797
	I alt	5.456.724	2.268.681	-3.188.044
2019	Qaqortoq	6.277.000	3.195.000	-3.082.000
	Bygder	368.000	-	-368.000
	I alt	6.645.000	3.195.000	-3.450.000

Tabel 9 Udgifter og indtægter på forbrændingsanlæggene for årene 2016-2019

Indtægterne på forbrændingsanlægget i Qaqortoq stammer dels fra salg af varme og dels fra gebyrindtægter. Tabel 10 indeholder en oversigt indtægtsfordelingen. Tabellen indeholder både budget- og regnskabstal. Regnskabstallet for 2019 dækker kun første halvår.

Indtægter på forbrændingsanlægget i Qaqortoq				
År	Budget/ regnskab	Salg af varme	Andre indtægter	Indtægter i alt
2016	Budget	3.179.000	-	3.179.000
	Regnskab	2.388.171	-	2.388.171
2017	Budget	2.879.000	30.000	2.909.000
	Regnskab	2.548.359	30.000	2.578.359
2018	Budget	3.179.000	-	3.179.000
	Regnskab	2.225.011	43.670	2.268.681
2019	Budget	3.195.000	-	3.195.000
	Regnskab	1.192.654	-	1.192.654

Tabel 10 Indtægtsfordeling på forbrændingsanlægget i Qaqortoq for årene 2016-2019

Det fremgår af tabellen, at hovedindtægtskilden på forbrændingsanlægget er varmesalget, og at der stort set ikke – hverken på budgetterne eller i regnskabstallene – er indkalkuleret gebyrindtægter.

Der er ellers i 2015 indført afleveringsgebyrer på forbrændingsanlægget, men indtægter herfra figurerer ikke på konto 68-05. Indtægterne for aflevering af brændbart affald på forbrændingsanlægget bogføres derimod på konto 66-05-20, der vedrører driften af modtagestationen og affaldsdeponiet. Dette er ikke hensigtsmæssigt, da det mindsker gennemskuetheden i forhold til driftsøkonomien på de enkelte affaldsanlæg.

I 2016 er det af driftslederen på forbrændingsanlægget oplyst, at der modtages følgende affaldsmængder:

Dagrenovationstømninger	6 læs á 15 m ³ pr. uge	=>	312 læs/år
Enkeltafleveringer	160 læs á 5 m ³ pr. md.	=>	1.920 læs/år
Containertømninger	42 læs á 12 m ³ pr. uge	=>	504 læs/år

Med udgangspunkt i disse tal kan der foretages en teoretisk beregning af hvor stor gebyrindtægten på forbrændingsanlægget kunne være.

Taksterne for aflevering af affald til forbrændingsanlægget i 2019 er: 269 kr. for et lille læs og 675 kr. for et stort læs. Hvis det forudsættes, at dagrenovations- og containertømningerne er store læs og enkeltafleveringerne er små læs, kan der opstilles følgende regnestykke:

Dagrenovationstømninger	312 læs/år	á	675 kr./læs	=	210.600 kr./år
Enkeltafleveringer	1.920 læs/år	á	269 kr./læs	=	516.480 kr./år
Containertømninger	504 læs/år	á	675 kr./læs	=	304.200 kr./år
I alt					<u>1.031.280 kr./år</u>
heraf udgør dagrenovations- og containertømningerne					514.800 kr./år

Indtægter fra dagrenovations- og containertømningsordninger bogføres som tidligere nævnt under konto 66-02, hvor der hvert år er et overskud på ca. 2,3 mio. kr. på ordningerne i Qaqortoq. Hvis en del af dette overskud blev brugt til betaling af afleveringsgebyr på forbrændingsanlægget, kunne der sikres en indtægt på ca. 0,5 mio. kr.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at det af kommunens takstblad fremgår, at tilmelding til den kommunale containertømningsordning inkluderer tømning og forbrænding og eventuel containerleje.

Sammen med afleveringsgebyrerne for enkeltaflevering ville der være en samlet gebyrindtægt på forbrændingsanlægget i Qaqortoq på godt 1 mio. kr.

Der er ingen indtægter fra bygdeforbrændingsanlæggene og udgifterne går hovedsageligt til løn til kommunens egne driftsfolk eller fremmede tjenesteydelser i de bygder hvor, affaldsdriften er udliciteret i en eller anden form.

8 UDVIKLING I AFFALDSTAKSTER 2012 – 2019

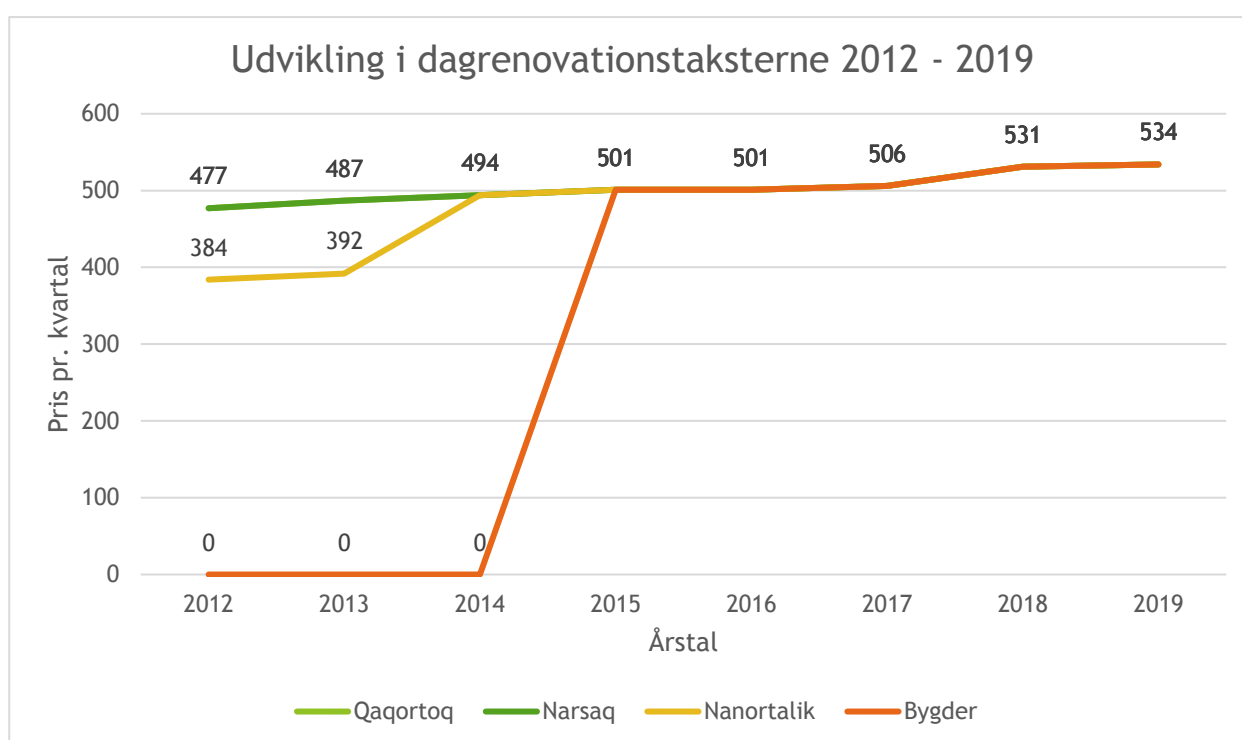
Med afsæt i takstbladene for årene 2012 til 2019 er der i nedenstående foretaget en gennemgang af udviklingen i affaldstaksterne i Kommune Kujalleq.

8.1 DAGRENOVATIONSTAKSTER

Fra 2012 til 2014 var det muligt at vælge mellem 1 eller 2 ugentlige dagrenovationstømninger i de 3 byer. I Narsaq var der også mulighed for at vælge 3 ugentlige tømninger. I 2014 blev det også muligt for borgerne i Qaqortoq og Nanortalik at vælge en tredje ugentlig tømning.

I 2012 og 2013 var dagrenovationstaksten i Qaqortoq og Narsaq den samme, mens den i Nanortalik var lidt lavere. Fra 2014 indføres der ens takster for dagrenovationstømninger i de 3 byer.

Fra 2015 er det kun muligt at vælge én ugentlig dagrenovationstømning i alle kommunens bosteder. Samtidig indføres der også takstbetaling i bygderne. Taksten er den samme uanset bosted.

Figur 2 Udviklingen i dagrenovationstaksterne i Kommune Kujalleq 2012 – 2019 (pris pr. kvartal for én ugentlig tømning)

Som tillæg til dagrenovationstaksten er der i 2017 indført en takst for afhentning af storskrald i de 3 byer. Prisen er 14 kr./kvartal pr. husstand.

Udover den almindelige dagrenovationsindsamling, har der også i flere år eksisteret en containertømningsordning, som primært er møntet på erhvervs kunder. Erhvervs kunderne kan vælge mellem rekvirerede tømninger eller en fast ugentlig tømning. Frem til og med 2014 fandtes denne ordning kun i Qaqortoq, men indføres også i Nanortalik i 2015. Ordningen er først indført i Narsaq i 2019.

Den oprindelige ordning inkluderede tømning og leje af containeren samt forbrænding af affaldet, men i 2017 indføres der i Qaqortoq en ordning, hvor affaldsproducenten selv indkøber og ejer containeren og således ikke betaler for containerleje. Denne ordning indføres i de øvrige byer i 2019.

8.2 NATRENOVATIONSTAKSTER

Af takstbladene fra 2012 til 2014 fremgår det, at der i Qaqortoq og Narsaq kunne vælges mellem 1 eller 2 ugentlige natrenovationstømninger.

I Nanortalik blev man i 2012 og 2013 automatisk tilmeldt 3 ugentlige tømninger uanset behov og til samme pris som der blev betalt for 1 tømning i Qaqortoq og Narsaq. Denne mulighed blev afskaffet i 2014, hvorefter borgerne i Nanortalik havde de samme muligheder som i Qaqortoq og Narsaq.

I 2015 ændres der natrenovationsordningen således, at der bliver mulighed for at vælge mellem afhentning af 1-6 natrenovationsposer pr. uge. Pris er direkte proportional med antallet af afhentninger.

I hele perioden 2012 – 2019 har det været muligt at rekvirere tømning af samletanke via kommunen. Taksten herfor gælder pr. tømning og er ens uanset bosted. Taksten er dog først indført for byderne i 2015.

8.3 TAKSTER FOR FARLIGT AFFALD

I årene 2012 – 2014 fandtes der kun en takst for akkumulatorer og andet farligt affald. Taksten var vægtbaseret og meget lav (1,50 kr./kg i 2012 og 1,56 kr./kg i 2014).

I 2015 indføres der flere og graduerede takster for miljøfarligt affald i de 3 byer:

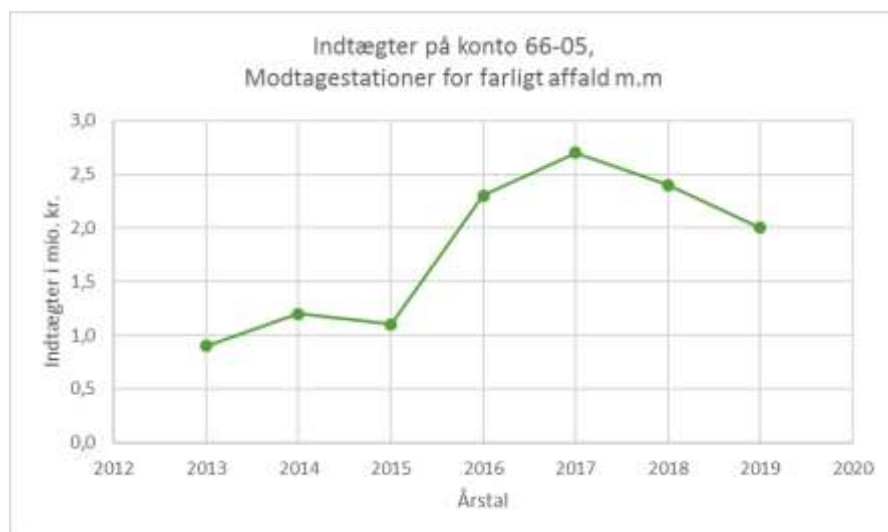
- Akkumulatorer og blybatterier
- Elektronikaffald
- Køle-/frysemøbler samt hårde hvidevarer
- Olieholdigt affald og kemikalier
- Andre batterier, spraydåser og ukendt affald

Ligeledes indføres der et fejlsorterings-/fejldklaringsgebyr på modtagestationerne.

8.4 TAKSTER FOR AFLEVERING AF AFFALD PÅ FORBRÆNDINGSANLÆGGET OG DUMPEN

Frem til 2015 betalte erhvervsvirksomheder ikke et direkte afleveringsgebyr, der var afhængig af affaldsmængden, når der blev afleveret affald til dumpene eller forbrændingsanlæggene. I stedet blev der betalt en årlig dumpafgift, som var gradueret efter om, der var tale om en stor eller lille virksomhed. Pr. 1. april 2015 blev der indført mængdeafhængige afleveringsgebyrer. Indtil videre skelnes der kun mellem små og store læs, som baseres på køretøjets vægt.

Såvel dumpafgifterne som afleveringsgebyrer fra dumpene registreres på konto 66-05 Modtagestationer for farligt affald m.m. I figur 3 er vist hvordan indtægterne på konto 66-05 har udviklet sig fra 2013 og frem til 2019.

Figur 3 Indtægter på konto 66-05. For 2019 er der foretaget en lineær fremskrivning af de foreløbige regnskabstal pr. 03.07.2019

Som det fremgår af diagrammet, lå de årlige indtægter før indførelse af de mængdebaserede affaldsgebyrer på ca. 1 mio. kr./år. Det samme gør sig gældende for 2015, hvor de nye gebyrer blev indført, men herefter er der sket en markant stigning i indtægterne som i dag ligger omkring 2,4 mio.kr./år.

Grunden til at indtægterne i 2015 ikke ligger lige så højt som i de efterfølgende år skal dels findes i, at gebyrerne først blev indført fra 2. kvartal og dels har der nok også været lidt indkørvingsvanskeligheder.

I stedet for at anvende budgettallet for 3.195.000 kr. for 2019 i diagrammet, er der valgt at foretage en lineær fremskrivning af de foreløbige regnskabstal pr. 03.07.2019 som lød på ca. 1,0 mio. kr. Når det regnskab for 2019 ligger indtægterne sandsynligvis på niveau med indtægterne for 2016-2018.

Selvom der endnu ikke er tale om kostægte gebyrer, er kommunen kommet tættere på en affaldsøkonomi, der lever op til det økonomiske "hvile i sig selv"-princip.

I bygderne blev der i 2015 indført et basisgebyr for virksomheder i bygderne. Indtil betalte virksomhederne ikke for bortskaffelse af affald til affaldsanlæggene i bygderne.

EVALUERING AF AFFALDSPLAN 2016-2027

1 INDLEDNING

Målsætninger i Kommune Kujalleqs Affaldsplan 2016-2027 var følgende:

1. En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder
2. Reduktion af henkastet affald i naturen og bostederne
3. Kildesortering ved affaldsproducenten
4. Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger
5. Oprydning af dumpene og kontrolleret deponering af affald
6. Sikring af faciliteter til håndtering af problemaffald
7. En styrkelse af planlægning, administration og drift

Målsætningerne var baseret på Kommune Kujalleqs Planstrategi 2015, Grønlands Selvstyres Affaldshandlingsplan 2010-2013 samt Anlægssektorplan for affaldsområdet, som blev vedtaget af Naalakkersuisut i foråret 2015.

2 OVERORDNET EVALUERING

Målsætningerne var i Affaldsplan 2016-2027 udmøntet i 46 projekter, hvoraf en del også var opdelt i delprojekter.

2.1 GENNEMFØRELSESGRAD

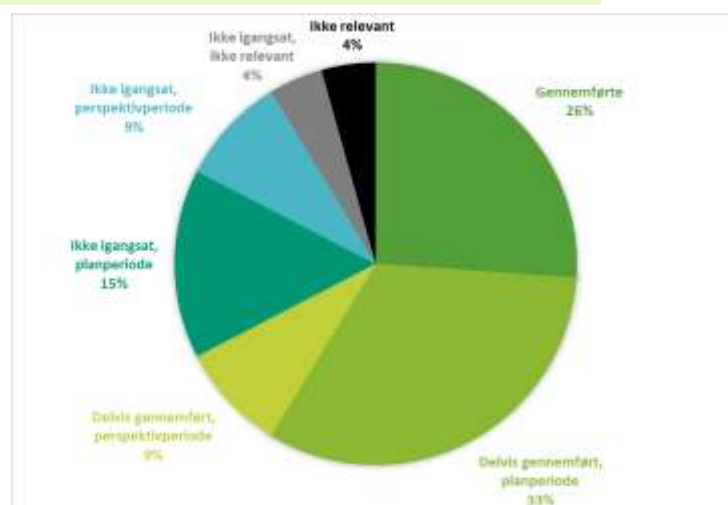
Hovedparten af projekterne var i henhold til affaldsplanen planlagt til gennemførelse i planperioden 2016-2019, mens enkelte projekter først var planlagt igangsæt sent i planperioden (2019) eller i perspektivperioden 2020-2027.

Ved udgangen af planperioden er status, at ca. 2/3 af projekterne er helt eller delvist gennemført, mens den resterende tredjedel af projekterne ikke er igangsæt. Under delvist gennemførte projekter er også medregnet de projekter, der er igangsæt, men ikke er fuldt afsluttet.

Mere end halvdelen af de ikke igangsatte projekter, skulle enten først igangsættes i perspektivperioden eller er ikke længere vurderet som værende relevante.

Igangsættelsen af de resterende projekter er i de fleste tilfælde udskudt på grund af andre prioriteter og/eller ændrede strategier på affaldsområdet generelt. Dette understøttes bl.a. af, at ca. 1/5 af de projekter, der vurderes delvist gennemført, først skulle være igangsæt i perspektivperioden.

Figur 1 viser i procent hvor stor en del af projekterne i Affaldsplan 2016-2027, der henholdsvis er gennemført, delvist gennemført, ikke igangsæt og ikke længere relevante. Der er i opgørelsen ligeledes skelnet mellem om projekterne var planlagt igangsæt i plan- eller perspektivperioden.

Figur 1 Gennemførelse af projekter i Affaldsplan 2016-2027

2.2 HELT ELLER DELVIST GENNEMFØRTE PROJEKTER

Blandt de projekter, der er helt eller delvist gennemført kan fremhæves:

- Kommune Kujalleqs udarbejdelse af reviderede affaldsregulativer,
- udarbejdelse af en plan for den fremtidige indretning og drift af et kontrolleret deponi i Qaqortoq, som i bred udstrækning også kan anvendes i forhold til Nanortalik og Narsaq,
- arbejdet med etablering af et affaldscenter i Nanortalik,
- øget bemanning til affaldsdriften i kommunen samt
- den endelige fastlæggelse af en overordnet national strategi for de fremtidige forbrændingsløsninger.

Sammenfattende kan det, om de helt eller delvist gennemførte projekter, konkluderes, at der er tale om projekter, der har kunnet gennemføres administrativt i Kommune Kujalleq og inden for de eksisterende budgetmæssige rammer i kommunen, projekter hvortil der er ydet økonomisk tilskud fra Grønlands Selvstyre, projekter der ikke kræver større anlægsinvesteringer, eller projekter der helt eller delvist følger af beslutningen om etablering af det fælleskommunale affaldsselskab ESANI.

En mere specifik projektstatus fremgår af afsnit 3.

2.3 IKKE IGANGSATTE PROJEKTER

Kun følgende 6 projekter, der var planlagt opstartet i planperiode, er ikke igangsatte:

- Forbedret drift af dumpene i større bygder (planlagt 2019)
- Forbedret drift af dumpene i mindre bygder (planlagt 2019)
- Modtagefaciliteter til håndtering af farligt affald i bygderne
- Oprydning af farligt affald deponeret på dumpene (bygderne) (planlagt 2019)
- Oprettelse af affaldskonto (administrativt)
- Udarbejdelse af standarder/vejledninger til driftsfolkene (byer og bygder) (planlagt 2019)

For så vidt angår projekterne vedrørende bygderne er der generelt udfordringer med stor udskiftning i driftspersonalet, som vanskeliggør dels igangsætningen, men også fastholdelsen af nye initiativer på affaldsområdet.

Oveni dette er der i løbet af planperioden foretaget en organisatorisk ændring, så ansvaret for den tekniske drift af bygderne er flyttet fra Forvaltningen for Teknik og Miljø. Det betyder, at der skal anvendes flere administrative ressourcer på at sikre gennemførelsen af bygdeprojekterne, da der skal koordineres mellem flere administrative enheder.

Det skal – jf. oversigten – desuden bemærkes, at 4 ud af de 6 projekter først var planlagt til gennemførelse i 2019.

Igangsættelse af projekterne om etablering af modtagefaciliteter for farligt affald og oprydning af farligt affald på dumpene i bygderne har afventet gennemførelse af kurser i håndtering af farligt affald.

De 6 projekter vil alle blive videreført i en eller anden form i Affaldsplanen for 2020-2031.

En mere specifik projektstatus fremgår af afsnit 3.

3 GENNEMGANG OG VURDERING AF DE ENKELTE PROJEKTER

De efterfølgende sider indeholder en kort status og evaluering af de enkelte projekter/tiltag, der i Affaldsplan 2016-2027 var beskrevet under de 7 målsætninger.

Samtidig er der også foretaget en vurdering af, hvorvidt de enkelte projekter/tiltag skal videreføres i den nye affaldsplan for 2020-2031 enten i redigeret form eller som del af nye større og mere samlede projekter.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 1: En styrket informationsindsats over for borgere og virksomheder						
Informationsstrategi		x		x		Der er ikke udarbejdet en egentlig informationsstrategi på affaldsområdet. Dog indtænkes information hver gang, der igangsættes nye initiativer eller foretages ændringer af forskellige ordninger. Informationsstrategien skal ikke figurere som selvstændigt projekt i den nye affaldsplan. Information skal i stedet indskrives som et bærende princip ift. information om kommunale aktiviteter på affaldsområdet.
Kampagne vedr. kildesortering		x		x		Kommunen vurderer, at indsatsen omkring information om kildesortering kunne have været større. Dog er der i planperioden været afholdt borgermøder i de 4 bygder, hvor der er opsat affaldskomprimatorer med henblik på at borgerne skal frasortere ikke-brændbart affald. Ligeledes er der ifm. opsætning af igloer til glas og metal informeret om det nye tiltag. Generelt skal informationsindsatser, der fremadrettet får særskilt projekter i affaldsplanen have et vist volumen. Ellers skal information være en integreret del, når der igangsættes nye kildesorteringsordninger.
Kampagne om farligt affald		x		x		Kommune Kujalleq har udarbejdet en folder om farligt affald, der distribueres via INI A/S og udsendes ifm. påtaler af forkert affaldshåndtering. Projektet videreføres ikke som et selvstændigt projekt i den nye affaldsplan, men skal i stedet være en integreret del, når der etableres nye faciliteter for modtagelse af farligt affald eller ved nye eller ændrede ordninger herfor.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 2: Reduktion af henkastet affald i naturen og bostederne						
Styrkelse af renholdelsesindsatsen	X			x		Kommune Kujalleq har løbende fokus på renholdelsen af bostederne, og fremsender regelmæssigt påtaler til borgere og virksomheder, som ikke overholder deres forpligtelser om renholdelse af deres udearealer. Herudover arrangerer kommunen hvert år forårspydning; ligesom der også er blevet støttet op om Qujanaq-kampagnen og Saligaatsoq-arrangementer. Ved videreførelse af indsatsen skal det overvejes at definere nogle målbare indikatorer, der gør det lettere at vurdere, om indsatsen har været tilstrækkelig.
Skrotningsordning for mindre både, biler og snescootere	x					Der er specifikt indskrevet en skrotningsordning i de reviderede affaldsregulativer, der forventes godkendt af kommunalbestyrelsen i efteråret 2019 og vil herefter blive sendt i offentlig høring primo december 2019.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 3: Kildesortering ved affaldsproducenten						
Etablering af miljøstationer (FA, glas og metaldåser)	x			x		Der er i 2016 opsat igloer til indsamling af glas og metal i Qaqortoq, Narsaq og Nanortalik. I 2019 er der modtaget midler fra Grønlands Selvstyre til et pilotprojekt omkring borgernær indsamling af farligt affald i de 3 byer i kommunen. Etablering af miljøstationer i bygderne var ikke en del af dette projekt, men projektet skal videreføres i den nye affaldsplan, hvor også bygderne omfattes.
Udsortering af organisk affald <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>			x	x		Projektet var planlagt gennemført i perspektivperioden; dvs. efter 2019. Opprioriteres i den nye affaldsplan i forlængelse af planerne for transport af brændbart affald.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 4: Udvikling af bæredygtige forbrændingsløsninger						
Renovering/opførelse af nyt forbrændingsanlæg i Qaqortoq	x				x	Der sker løbende renoveringer at det eksisterende forbrændingsanlæg. Herudover er der udarbejdet et forundersøgelingsprojekt for etablering af nyt forbrændingsanlæg i Sydgrønland. Nu er kommunerne dog gået sammen om det fælles kommunale affaldsselskab ESANI A/S, der skal tage sig af alt det brændbare affald i fremtiden, herunder vil der blive etableret to nationale affaldsforbrændingsanlæg i hhv. Nuuk og Sisimiut.
Langsigtet forbrændingsstrategi	x					Med etablering af det fælles kommunale affaldsselskab er den overordnede strategi for håndteringen af det forbrændingsegnet affald fastlagt.
Transport af forbrændingsegnet affald – Indhentning af erfaringer <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>		x		x		Kommunen har indhentet en del af erfaringer, men RAL melder konstant om problemer, som spænder ben for projektet.
Transport af forbrændingsegnet affald – Aftale med RAL <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>		x				ESANI A/S skal finde en løsning for transport af forbrændingsegnet affald. RAL melder konstant om problemer, når kommunerne forsøger at fragte denne affaldsfraktion, hvilket har sat kommunens projekter om fragt af affald i stå pt.
Transport af forbrændingsegnet affald – Investering i udstyr / mængdeberegning <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>		x		x		Der er investeret i udstyr til komprimering/pakning af affald i 4 bygder og i Nanortalik. Narsaq har allerede dette udstyr. Der skal investeres i tilsvarende udstyr til de resterende bygder samt Qaqortoq.
Renovering af bygdeforbrændingsanlæg			x		x	Bygdeforbrændingsanlæggene skal ikke renoveres, da brændbart affald fremadrettet skal transporteres til forbrænding på et af de nye anlæg. Kommunen har i 2019 fået bevilliget midler fra Selvstyret til at fjerne en forbrændingsovn og skorstenen i Igaliko. Det samme skal gøres i de øvrige bygder med forbrændingsanlæg, så selve bygningerne kan benyttes til opbevaring af balleteret forbrændingsegnet affald indtil udskibning.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 5: Oprydning af dumpene og kontrolleret deponering af affald						
Konsekvensanalyse ved udlicitering af driften af dumpene i byerne <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>		x		x		Som led i nedennævnte dumpudvidelsesprojekt er der udarbejdet et notat, der bl.a. beskriver fordele og ulemper ved en udlicitering af dumpdriften. Notatet er et godt udgangspunkt for en beslutning om, driften skal udliciteres.
Plan for dumpe - Qaqortoq		x		x		Kommunen har i 2016/2017 fået udarbejdet et projekt vedr. udvidelse af dumpen i Qaqortoq, der bl.a. indeholder projektskitse for indretning af det nye deponi samt forslag til driftsplan. Projektet skal danne udgangspunkt for et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Plan for dumpe – Narsaq og Nanortalik		x		x		I Nanortalik er man gået i gang med at etablere en egentlig genbrugsplads takket være midler fra Selvstyret samt en egenfinansiering på 25 % fra kommunens side. Der etableres sorteringsfaciliteter, komprimator og wrapper. I Narsaq er dumpen blevet indhegnet og der er indkøbt en form for neddelere. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Plan for dumpe – Bygderne <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>			x	x		Projektet var planlagt gennemført i perspektivperioden; dvs. efter 2019. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Skiltning	x					Kommunen modtager 4 sæt brugte genbrugspladsskilte fra Danmark.
Forbedret drift af dumpene i bygderne/Større bygder			x	x		Initiativer igangsat i Alluitsup Paa, men er efterfølgende faldet til jorden. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Forbedret drift af dumpene i bygderne/Mindre bygder			x	x		Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.

Stop for tilførelse af natrenovation til dumpene					x	Håndtering af natrenovation indgår som en del af kommunens spildevandsplan.
Plan for dumpe i nedlagte bygder <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>			x			Projektet vil ikke blive videreført i den nye affaldsplan, da projektet først vil være relevant efter perspektivperioden (tidligst 2032).
Oversigt over tilkørselsforhold til dumpene <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>			x		x	Projektet var planlagt gennemført i perspektivperioden; dvs. efter 2019. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Byggeaffald		x				Der er indskrevet en ordning for bygge- og anlægsaffald i de reviderede affaldsregulativer, der forventes godkendt af kommunalbestyrelsen i efteråret 2019 og sendes herefter i offentlig høring primo december 2019. Håndteringen af bygge- og anlægsaffald ved deponierne vurderes at blive en del af et kommende nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Investering i materiel		x			x	Der indkøbt flg. materiel: <ul style="list-style-type: none"> • Neddeler til dumpen i Narsaq. • Sorteringsbygning, Balleringsmaskine og Wrapper til dumpen i Nanortalik. • Gummiged til dumpen i Qaqortoq. • Hegn, mandskabsfaciliteter og bom til dumpen i Alluitsup Paa. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.
Etablering af kontrollerede deponier		x			x	Kommune Kujalleq har igangsat arbejdet omkring forbedrede deponeringsforhold i Nanortalik, og der er udarbejdet projektskitse for udvidelse og indretning af et kontrolleret deponi i Qaqortoq. Projektet videreføres og bliver en del af et nyt projekt om etablering af kontrollerede deponier i kommunen.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 6: Sikring af faciliteter til håndtering af problemaffald						
Indretning af modtagestationen i Qaqortoq		x				Koldhallen er blevet isoleret med henblik på at blive brugt til sorteringslokale. Rammerne er på plads, nu handler det mere om driftsfolkernes adfærd. Sidstnævnte skal indeholdes i et nyt projekt, der handler om uddannelse m.m.
Miljøgodkendelse af modtagestationen i Narsaq	x					Modtagestationen i Narsaq er blevet miljøgodkendt.
Modtagefaciliteter til håndtering af farligt affald i bygderne			x	x		Der mangler stadig etablering af modtagefaciliteter for farligt affald i flere af bygderne. Projektet videreføres derfor som en del af et nyt modtagefacilitetsprojekt.
Oprydning af farligt affald deponeret på dumpene (bygderne)			x	x		Kommune Kujalleq har løbende forsøgt at få de ansatte på kursus i håndtering af miljøfarligt affald, så de kunne forestå oprydningen, men de midler som KTI Jern og Metal har til rådighed, bliver hvert år anvendt til andet formål. Projektet videreføres, hvor delelementer kan indgå i projekterne om etablering af kontrollerede deponier, modtagefaciliteter og uddannelse m.m.
Udslibning af farligt affald		x		x		Udslibning af farligt affald sker kun regelmæssigt fra byerne. Projektet videreføres som et nyt modtagefacilitetsprojekt.
Etablering af ordning for fangstrester og døde dyr	x					Der er specifikt indskrevet en ordning for fangstrester og døde dyr i de reviderede affaldsregulativer, der forventes godkendt af kommunalbestyrelsen i efteråret 2019. Regulativerne sendes i offentlig høring primo december 2019.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
MÅL 7: En styrkelse af planlægning, administration og drift						
Oprettelse af affaldskonto			x	x		Formålet med projektet var overordnet, at der blev afsat øremærkede midler i de kommunale budgetter til finansiering af igangsættelse af mindre tiltag/forbedringer på affaldsområdet uden, at der hver gang skulle ansøges særskilt om sådanne midler. Projektet vurderes fortsat at være vigtigt og videreføres derfor som et nyt affaldsøkonomiprojekt.
Dataregistrering - regneark		x		x		I Qaqortoq og Nanortalik anvendes et regneark til registrering af de affaldsmængder, der tilgår affaldsanlæggene. I Narsaq foretages registreringen på skemaer i papirform. Der er i alle 3 byer plads til forbedringer; bl.a. så dataene bruges til andet end udskrivning af fakturaer. Projektet videreføres derfor i et mere generelt dataregistreringsprojekt, der også skal medvirke til et bedre overblik over affaldsstrømmene i kommunen.
Dataregistrering – vægte i Qaqortoq		x		x		Kommunen har i 2018 modtaget midler fra Grønlands Selvstyre til at indkøbe en vægt til Qaqortoq, men man glemte at medregne udgifterne til etableringen af brovægten (anlægsarbejder, herunder el). Der er ansøgt om midler hertil i 2019, men kommunen har fået afslag på denne ansøgning. Projektet er derfor midlertidigt sat i ro indtil det lykkes at fremskaffe den nødvendige finansiering. Projektet videreføres derfor som en del af ovennævnte dataregistreringsprojekt.
Bemanding af alle dumpe		x				Kommunen har ansat en ekstra mand på dumpene i byerne, som egentlig skal forestå visitering og anvisning ift. indkommende affald. De ansatte mangler dog uddannelse og forståelse for behovet af deres indsats i relation hertil. I bygderne er der ansat servicefolk, der blot skal have instruktion.

Personlige virkemidler	x					Projektet videreføres ikke, da indholdet naturligt vil være en del af andre projekter og samtidig vil være et krav ift. arbejdsmiljølovgivningen.
Miljøgodkendelser	x					Der er ingen udestående ift. miljøgodkendelse af affaldsanlæggene i Kommune Kujalleq Projektet videreføres ikke, da indholdet naturligt vil være en del af andre projekter.
Evaluering af gebyrstruktur		x		x		Der er siden kommunesammenlægningen løbende blevet arbejdet på at ensrette og videreudvikle takststrukturen på affaldsområdet. Der mangler dog stadig et større overblik over, hvorvidt taksterne reelt er kostægte, og om der er tilstrækkelig gennemsigtighed i takstberegningen. Projektet videreføres derfor i et nyt affaldsøkonomiprojekt.
Udarbejdelse af standarder/vejledninger til driftsfolkene			x	x		Projektet videreføres som delelement i det nye projekt, der har fokus på driftsfolkenes uddannelse.
Revidering af affaldsregulativer ifm. nye affaldsbekendtgørelse	x					Der er endnu ikke kommet en ny affaldsbekendtgørelse. Kommunen har derfor udarbejdet reviderede regulativer med udgangspunkt i det udkast, der var i høring i efteråret 2015.
Tilsyn	x					Tilsynet på affaldsområdet er en naturlig del af kommunens administrative miljømedarbejders arbejde. I perioden 2017-2019 har der været tilført ekstraordinære ressourcer til området med ansættelse af en projektmedarbejder. Ansættelsen var finansieret af Grønlands Selvstyre
Øget samarbejde mellem byer og bygder <i>Gennemførelse i perspektivperioden</i>			x			Organisatorisk er den kommunale affaldsdrift i bygderne flyttet fra Forvaltning for Teknik og Miljø til kommunens bygdeadministration, som henhører under vicekommunaldirektøren. Dette betyder, at flere parter skal involveres, når der skal etableres samarbejdsprojekter mellem byer og bygder på affaldsområdet.
Styrkelse af driftsorganisationen		x				Jf. ovenstående er der kommet ekstra bemanning til dumpene. – se tidligere.

Politiske målsætninger/Projekter	Projektstatus					Bemærkninger
	Gennemført	Delvist gennemført	Ikke igangsat	Videreføres	Ikke relevant	
Pilotprojekter						
Kompostering			x	x		Projektet var planlagt gennemført i slutningen af planperioden 2016-2019. Opprioriteres i den nye affaldsplan i forlængelse af planerne for transport af brændbart affald.
Afprøvning af nye løsninger for håndtering af natrenovation					x	Håndtering af natrenovation indgår som en del af kommunens spildevandsplan.